

university of
 groningen

De kracht van het Noorden

Presentatie voor de 12,5 jarige jubileumviering van Samenwerking Noord
 Statenzaal, Provinciehuis, Groningen, 11 april 2024.

Prof. dr. Jouke van Dijk

Hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse, Vakgroep Economische
 Geografie, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

Email: Jouke.van.dijk@rug.nl

Website: www.joukevandijk.nl

Waar gaan we het over hebben?

- Hoe staat de regionale economie en de arbeidsmarkt er voor in Noord-Nederland?
- Demografische ontwikkelingen
- Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt: kwaliteit en kwantiteit, braindrain
- Hoe kom je aan voldoende personeel?
- Wat voor andere mogelijkheden zijn er?
- Waar liggen de kansen voor Noord-Nederland voor de regionale economie en Brede Welvaart?

Inclusieve Arbeidsmarkt: Kansen voor iedereen!?!?

De centrale vragen voor de participatiesamenleving:

1. Hoe zorgen we er voor dat organisaties **kwantitatief** en **kwalitatief** aan **goed geschoold** personeel komen?
2. Hoe zorgen we ervoor dat **iedereen** zijn of haar **talenten** kan **benutten** in een **passende** baan?
3. Hoe zorgen we voor voldoende **verdienvermogen** in de regio?
→ ofwel: het gaat om **brede welvaart: iedereen moet meedoen en duurzame inzetbaar zijn!!**

Belangrijke vragen:

Hoe willen we wonen, werken en recreëren in het Noorden 2050?

Wat is daarvoor nodig en hoe gaan we dat regelen en wie doet wat?

Hoe staat het Noorden ervoor?

Ontwikkeling banen per inwoner 1996-2022

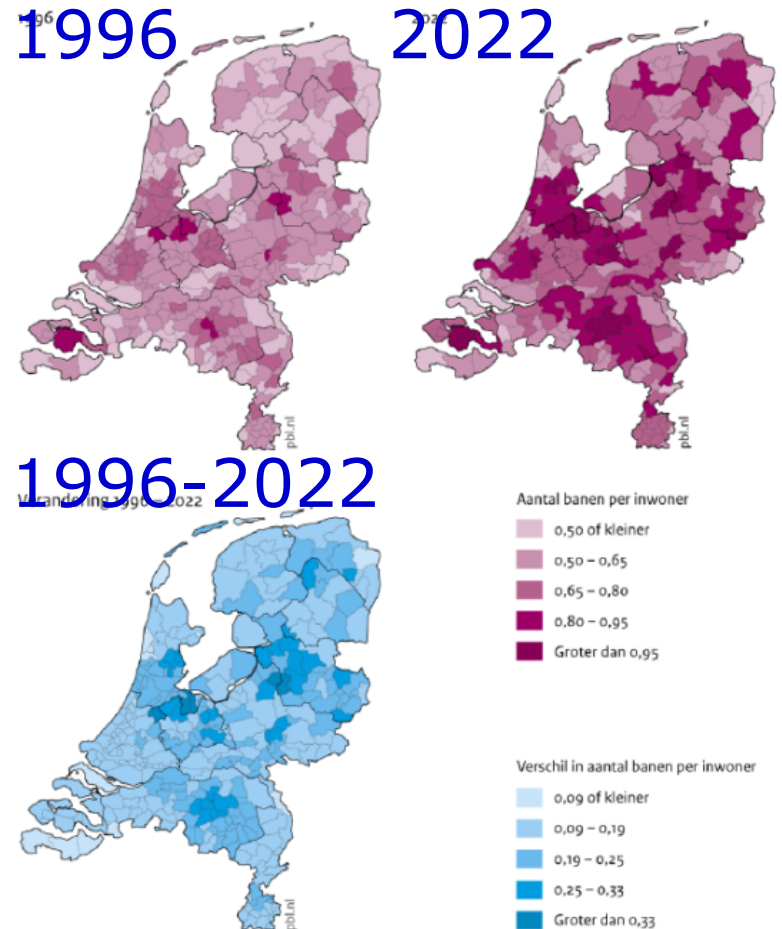
Al 25 jaar is er een tendens dat de groei van het aantal banen zich steeds meer spreidt over heel Nederland en de arbeidsmarktkansen overal toenemen.

Maar: langs de kust en langs de Duitse grens is de groei duidelijk minder. (Bron: PBL, 2024).

Elke Regio Telt, maar helaas niet in de investeringen.

Figuur 6.1

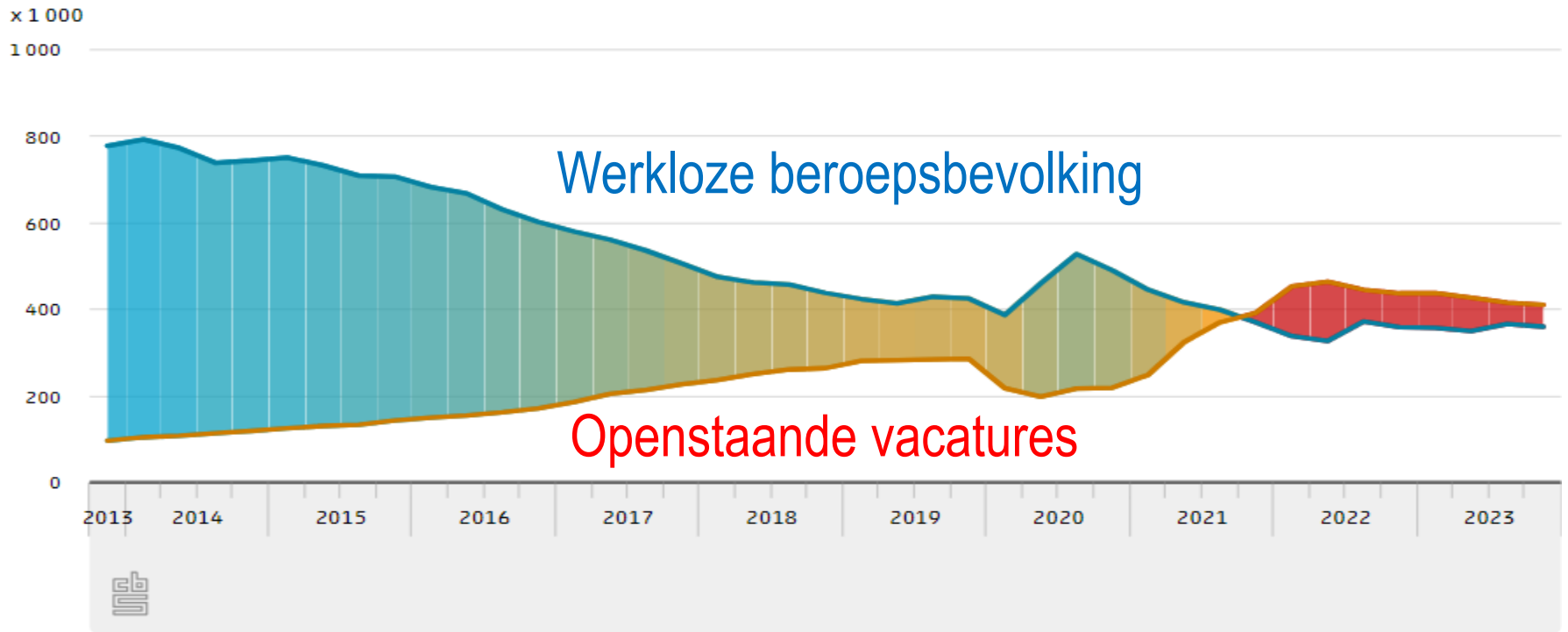
Regionale verschillen in arbeidsmarktkansen

Spanning op de arbeidsmarkt

Openstaande vacatures en werkloze beroepsbevolking (seizoengecorrigeerd)

- Lage - hoge spanning
- Werkloze beroepsbevolking (seizoengecorrigeerd)
- Meer vacatures dan werklozen
- Openstaande vacatures (seizoengecorrigeerd)

Werkloosheid %

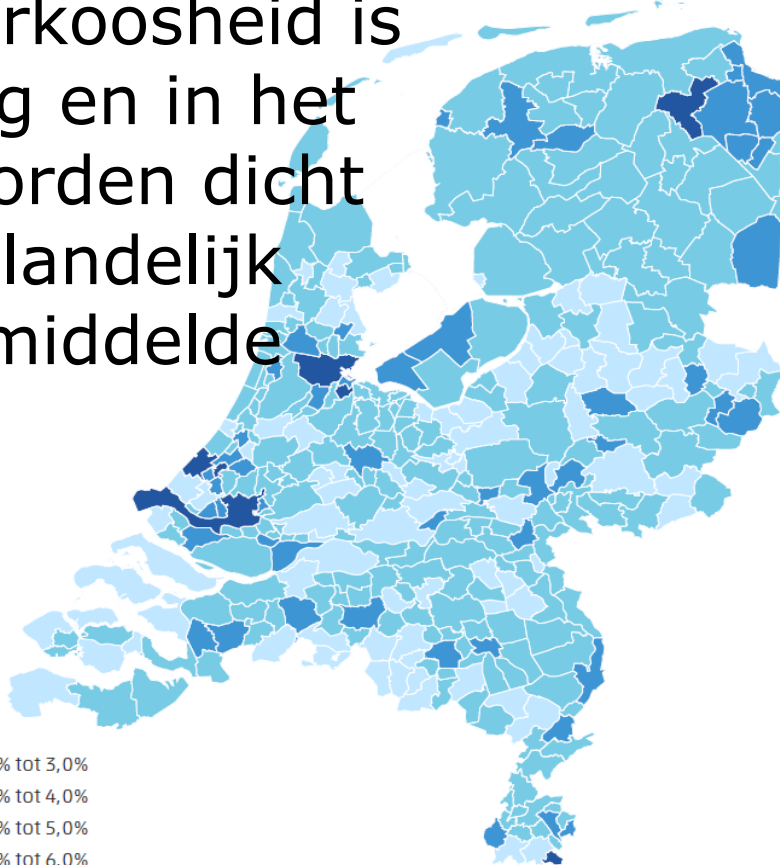
Onbenut arbeidsaanbod %

3.14 Werkloosheidspercentage naar gemeente, 2020

Onbenut arbeidspotentieel¹⁾ naar gemeente, 2021

Werkloosheid is laag en in het Noorden dicht bij landelijk gemiddelde

Maar: onbenut arbeidsaanbod in het Noorden is aanzienlijk hoger: **meer mensen doen niet mee!**

1) als aandeel van de bevolking van 15 tot 75 jaar

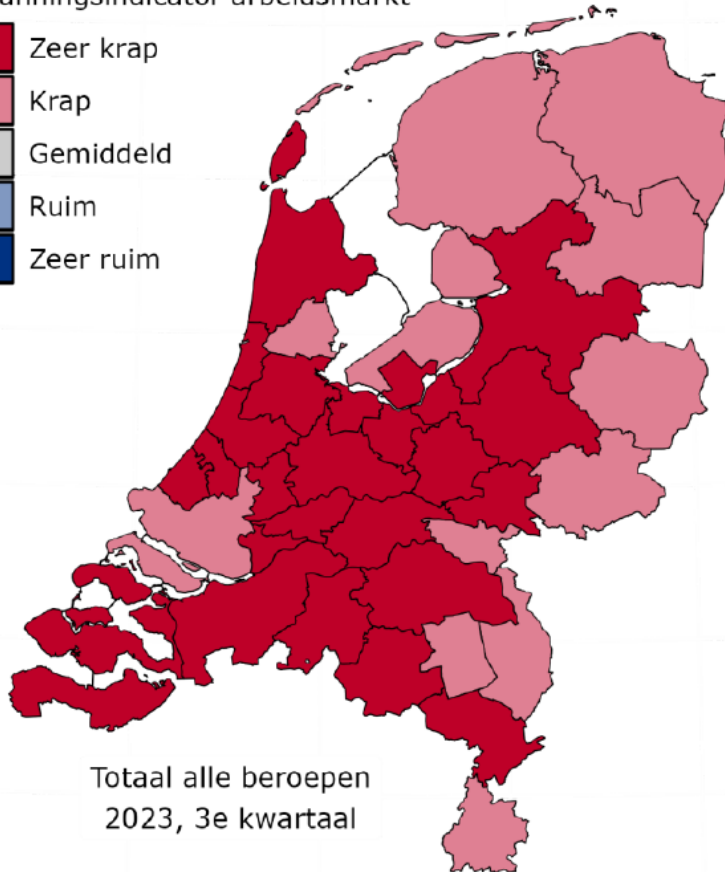

Spanning arbeidsmarkt per regio: (zeer) krap

Spanningsindicator arbeidsmarkt

- Zeer krap
- Krap
- Gemiddeld
- Ruim
- Zeer ruim

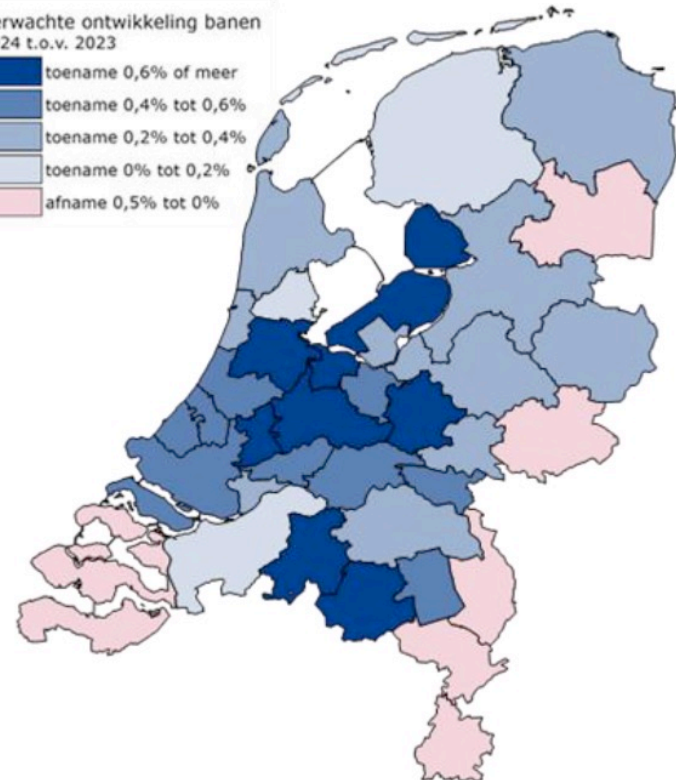

Prognose banengroei per regio 2024

Afbeelding 1.3 Ontwikkeling werknemersbanen
 35 arbeidsmarktregio's, prognose 2024

Verwachte ontwikkeling banen
 2024 t.o.v. 2023

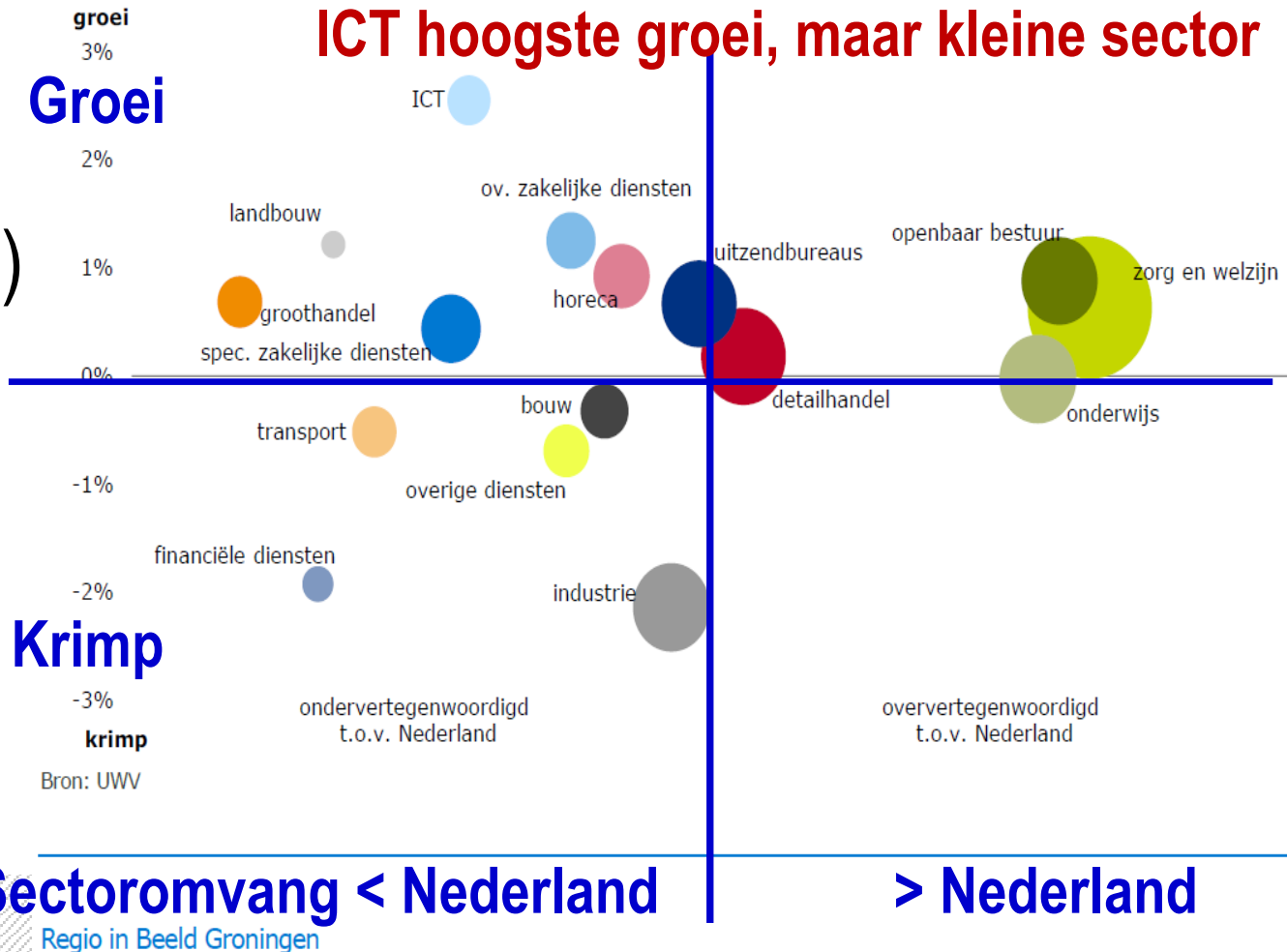
- toename 0,6% of meer
- toename 0,4% tot 0,6%
- toename 0,2% tot 0,4%
- toename 0% tot 0,2%
- afname 0,5% tot 0%

Banenprognose Arbeidsmarkt regio Groningen (incl. kop Drenthe) voor 2024 (Bron: UWV, 2024)

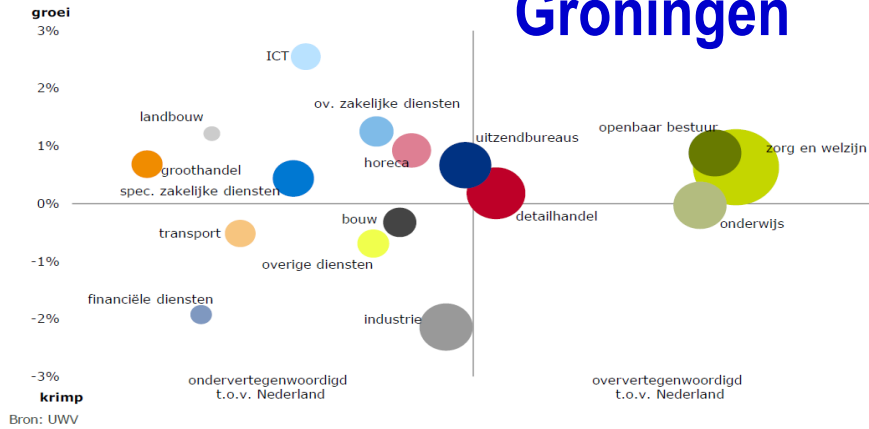
Afbeelding 1.4 Werknemersbanen per sector: omvang, aandeel en ontwikkeling
Groningen, verwachte omvang (2023) en groeiprognose 2023-2024

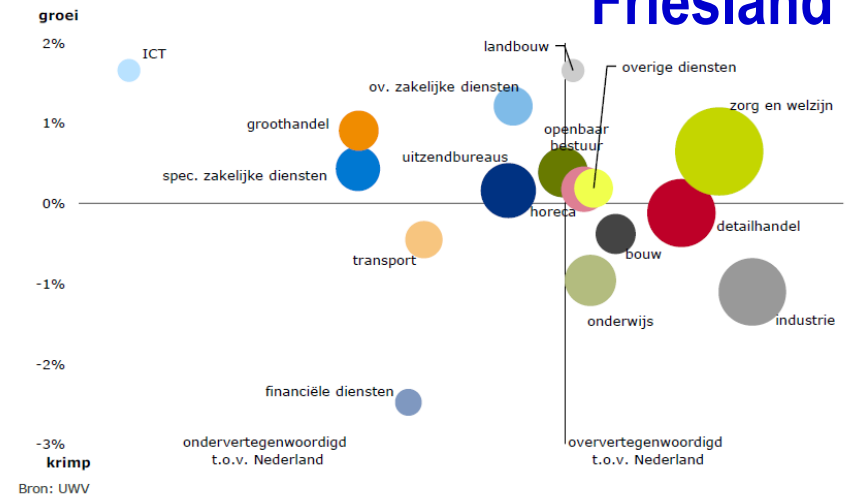
Afbeelding 1.4 Werknemersbanen per sector: omvang, aandeel en ontwikkeling
 Groningen, verwachte omvang (2023) en groeioprognose 2023-2024

Groningen

Afbeelding 1.4 Werknemersbanen per sector: omvang, aandeel en ontwikkeling
 Friesland, verwachte omvang (2023) en groeioprognose 2023-2024

Friesland

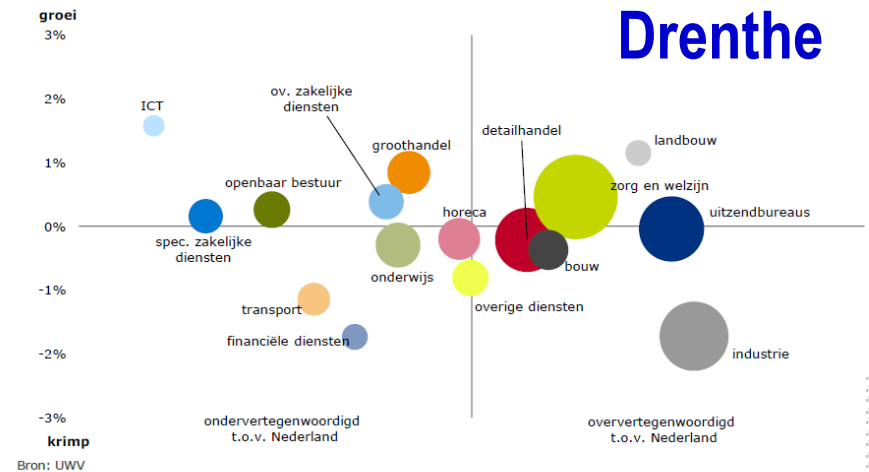
Regio in Beeld Groningen

6

In arbeidsmarktregio Groningen (incl. kop Drenthe) meer onderwijs en openbaar bestuur, Friesland en Drenthe meer industrie ICT overal grootste groeier, maar wel kleine sector.

Afbeelding 1.4 Werknemersbanen per sector: omvang, aandeel en ontwikkeling
 Drenthe, verwachte omvang (2023) en groeioprognose 2023-2024

Drenthe

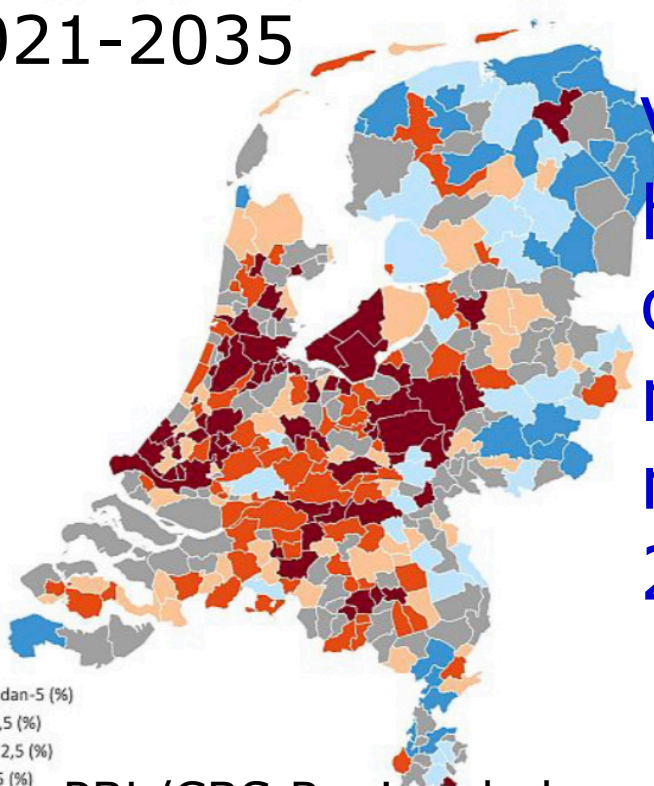
Demografische ontwikkelingen

Voorspelling tot 2050: nog steeds kans op krimp van de bevolking in het Noorden!

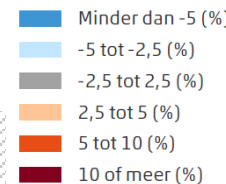
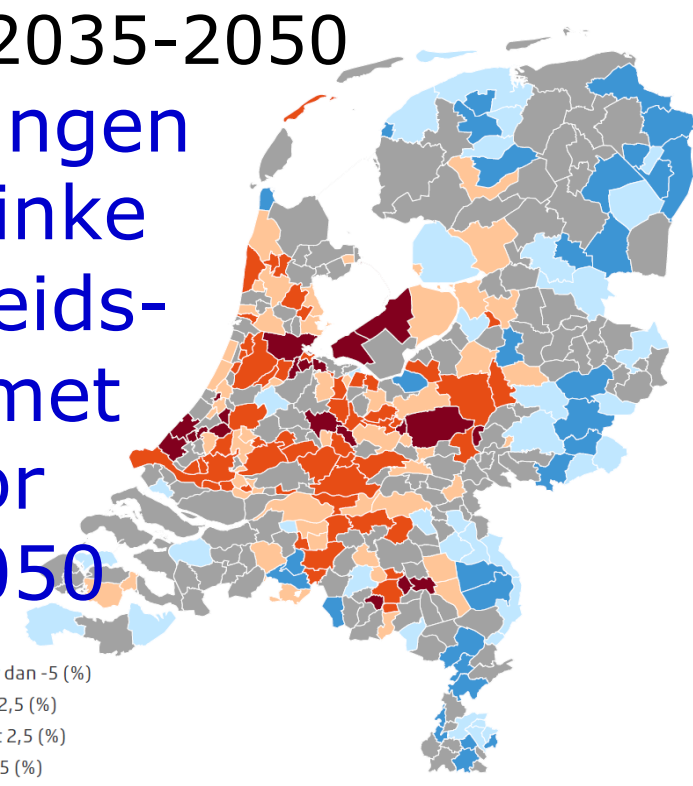
2.1.3 Bevolkingsgroei per gemeente, 2021 tot 2035

2021-2035

2.1.4 Bevolkingsgroei per gemeente, 2035 tot 2050

2035-2050

Voorspellingen hebben flinke onzekerheidsmarges, met name voor 2035 - 2050

PBL/CBS Regionale bevolkings- en huishoudens prognose, 2022.

Gevolg corona?

zaterdag 5 september 2020

DAGBLAD NOORDEN

'Al maar meer melk produceren. Het begon ons tegen te staan om in die ontwikkeling mee te gaan'

33

ECONOMIE

Melkveehouders Nimda en Mary Schelhaas stappen over op een biologische melkproductie >>>35

Op zoek naar huis mét werkkamer

In beroepen waar thuiswerken steeds meer de norm wordt, verhuizen mensen steeds vaker de stad uit richting het platteland. FOTO SHUTTERSTOCK

De trek uit de stad was bij jonge gezinnen al een tijdje gaande, maar door corona komt het in een stroomversnelling. Vooral thuiswerkers stellen nu hogere eisen aan hun woning. En die vinden ze op het platteland.

TON VOERMANS

Het kriebel bij veel woningzoekenden: blijven we in de stad of vertrekken we? Mensen in beroepen waarbij thuiswerken steeds meer de norm wordt kiezen steeds vaker voor het laatste. „Vanuit de Randstad was Zwolle de grens, maar die verschuift. We maar een of twee keer naar kantoor hoeft wil op die dagen wel wat langer reizen, want het hoeft niet meer elke dag het toele rebusgudt in uren verandert dan niet. En verder weg staan heel mooie huizen voor lagere prijzen. Mensen die twijfelden of ze naar een groenere omgeving willen verhuizen, krijgen door corona en thuiswerken een duwtje om dat te doen”, zegt Eveline van Leeuwen, hoegle-

'Mensen die twijfelden om door corona een duwtje in de rug'

snuffelt herkent de lokroep van het oosten en het noorden van het land waar je voor je euro zoveel meer huis krijgt dan in de Randstad. Een voorbeeld: een karakteristieke vrijstaande woonboerderij uit 1935 met 260 vierkante meter woonoppervlak. 6000 vierkante meter grond, garage, paardenstal, dubbele carport, vijf slaapkamers, inpandig kantoor, prima onderhouden.

binneplaatje van zo'n 10 vierkante meter. Een herenhuis met een pastorie, noemt de makelaar het. Op straat parkeren met vergunning. De woning is perfect opgeknapt, dat wel. Waar? In Utrecht tegen het centrum aan. Vraagprijs: 60k 595.000 euro.

Terborg is 102 automobilometers van Utrecht verwijderd. Niet naast de deur, maar een of twee keer in de week goed te doen. Met de trein - er is een station - duurt de reis 1 uur en 25 minuten. Makelaar Janneke Godschalk uit Silvolde ziet steeds vaker mensen uit de Randstad die in de Achterhoek een groot huis met flinke tuin zoeken. „Het is een trend. Vooral mensen met jonge kinderen die de mogelijkheid hebben om vaker thuis te werken zodat ze maar een paar keer

den ze het hoofd over de huizenprijzen in de Randstad. Maar de Randstedelingen hebben vaak ook diepere zakken als ze een woning in Amsterdam of Utrecht hebben verkocht. Godschalk: „Iedereen mag wonen waar-ie wil. En degene niet het hoogste bod is de koper, zo werkt het. Dat kan iemand uit de Randstad zijn die een huis heeft verkocht tegen een prijs die wij hier niet kennen.” pagina 34

ADVERTENTIE

Uit onderzoek is gebleken dan 43 procent van de banen in Nederland volledig vanuit huis gedaan kan worden.

FOTO SHUTTERSTOCK

De trek van stad naar platteland

VERVOLG VAN PAGINA 33

Sinds corona is er meer vraag naar woningen met een extra werkkamer

Cijfers van het CBS over verhuizingen laten zien dat de grote steden krimpen en het 'platteland' instroom krijgt. Amsterdam bijvoorbeeld telde de eerste zeven maanden van het jaar 29.000 mensen die naar een andere gemeente verhuisden (onder wie 3453 kinderen tussen 0 en 10 jaar) tegenover nog geen 11.000 nieuwkomers. Doordat ook expats vertrokken en immigranten wegblijven, krimpt de bevolking van de hoofdstad zelfs sinds corona. Ook in Utrecht verhuisden er dit jaar meer mensen naar een andere gemeente dan er kwamen wonen. De Achterhoek daarentegen verwelkomde de eerste zeven maanden 9500 nieuwe bewoners (waaronder 831 kleine kinderen) en er vertrokken 8300 inwoners. Van Leeuwen verwacht dat die cijfers komende tijd de trend nog beter laten zien. Wie nu een huis koopt verhuist immers pas over enkele maanden in de verhuisstatistiek van het CBS.

Van Leeuwen: „Als je een gezin gaat beginnen wil je meer ruimte hebben, in je huis en rond je huis voor je kinderen. Mensen die het zich kunnen veroorloven zoeken een huis buiten de stad. Dat kan nog steeds in de Randstad zijn, maar dan

net buiten de stad. Daar gaan de woningprijzen ook omhoog, dus dan kijken mensen weer verder.”

Ook de woningmarkt economen van RaboResearch merken de trek naar het platteland. „Nog niet in de statistieken, dat zal pas in 2021 zichtbaar zijn, maar we horen het wel van makelaars dat het gaande is. We horen ook dat kopers uit de Randstad in het oosten flink overbieden”, zegt econoom Lisanne Spiegelhaar.

Hoe groot de trek naar het platteland wordt is koffiedik kijken. Spiegelhaar: „We hebben onderzocht dat 43 procent van alle banen in Nederland volledig vanuit huis gedaan kan worden, zonder dat ze ooit naar kantoor hoeven. Vooral voor de mensen die in de ICT, financiële dienstverlening en zakelijke communicatie werken, geldt dat. Juist in de Randstad vind je die banen. Het is aannemelijk dat de trend om uit de grote steden naar het platteland te trekken, doorzet.”

Van Leeuwen: „Door corona worden verschillen in de maatschappij ook groter. Waar je kunt gaan wonen wordt er ook een. Mensen die thuis kunnen werken hebben de mogelijkheid en het geld om op zoek te gaan naar een plek waar het prettig wonen is. Misschien neemt de druk op de woningmarkt in de stad daardoor wat af en gaat de kwaliteit voor de mensen die achterblijven, zonder daar negatief over te doen, wat omhoog.”

Makelaarsvereniging NVM zag in het tweede kwartaal van het jaar in Gelderland, Drenthe en Friesland al een lichte stijging van het aantal mensen dat afkomstig is uit de Randstad, maar wijst erop dat er al sinds 2013 een trek naar het platteland gaande is. Sinds corona is er meer vraag naar woningen met een extra werkkamer, een balkon of tuin.

De steden lopen niet leeg door de vertrekkers, zegt hoogleraar Van Leeuwen. „De stad blijft aantrekkelijk voor studenten, voor je eerste baan en voor de huwelijksmarkt. Jonge mensen die op zoek gaan naar een partner vinden die gemakkelijker in een stad. Ook immigranten wonen liever in een stad omdat daar meer mensen uit hun cultuur wonen.”

Bevolkingsontwikkeling 2020, 2021 en 2022

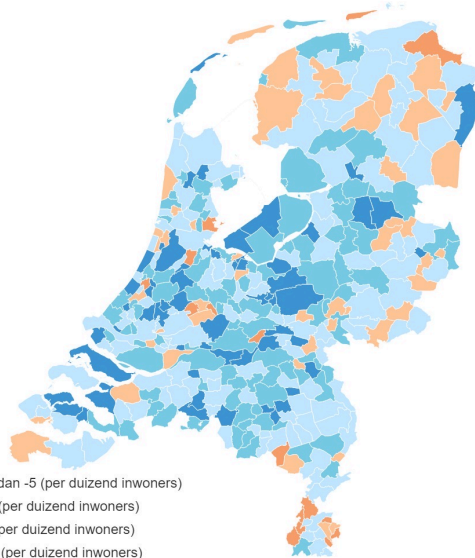
2020

2021

2022

Bevolkingsontwikkeling, 2020¹⁾

Bevolkingsontwikkeling

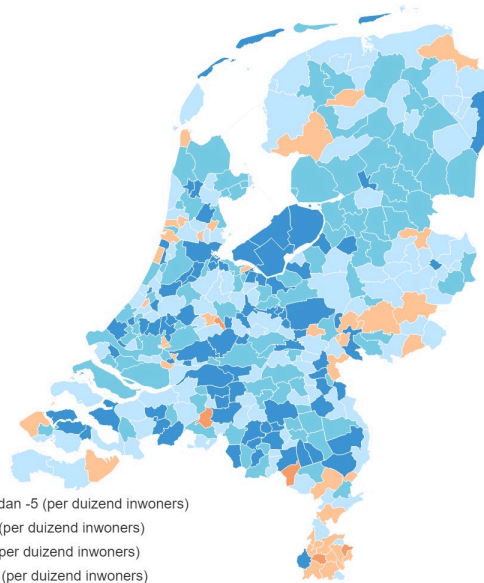
- Minder dan -5 (per duizend inwoners)
- 5 tot 0 (per duizend inwoners)
- 0 tot 5 (per duizend inwoners)
- 5 tot 10 (per duizend inwoners)
- 10 of meer (per duizend inwoners)

1) Indeling gemeenten gebaseerd op 1 januari 2021.

Bevolkingsontwikkeling, 2021*

Bevolkingsontwikkeling

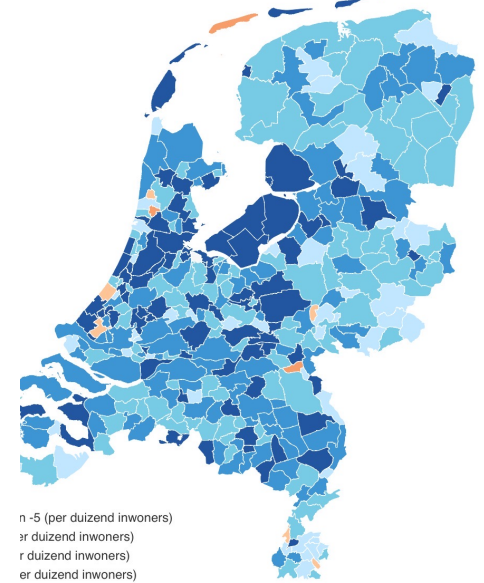
- Minder dan -5 (per duizend inwoners)
- 5 tot 0 (per duizend inwoners)
- 0 tot 5 (per duizend inwoners)
- 5 tot 10 (per duizend inwoners)
- 10 of meer (per duizend inwoners)

* Voorlopige cijfers tot 1 december

Bevolkingsontwikkeling, 2022*

Bevolkingsontwikkeling

- Minder dan -5 (per duizend inwoners)
- 5 tot 0 (per duizend inwoners)
- 0 tot 5 (per duizend inwoners)
- 5 tot 10 (per duizend inwoners)
- 10 of meer (per duizend inwoners)

* Voorlopige cijfers tot 1 december, migratiesaldo Oekraïne vanaf 24 februari 2022. De bevolkingsontwikkeling van de voormalige gemeente Weesp is voor het hele jaar bij Amsterdam geteld.

Laatste jaren bijna geen krimp meer in het Noorden o.a. door meer migratie vanuit de Randstad!

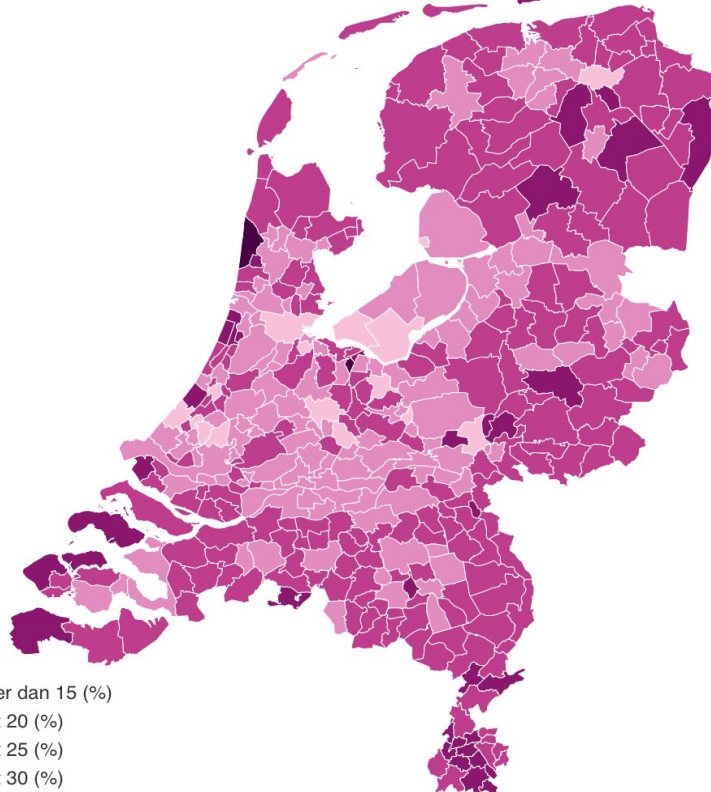
Vergrijzing (% 65+) neemt verder toe van 2018–2035

Percentage 65-plus, 2018)

% 65+ in 2018

ercentage 65-plus, 2035 (prognose)1)

% 65+ in 2035

Vergrijzing: meer vraag + kleinere beroepsbevolking
Hoe lossen we dat op?

- Minder dan 15 (%)
- 15 tot 20 (%)
- 20 tot 25 (%)
- 25 tot 30 (%)
- 30 of meer (%)

- Minder dan 15 (%)
- 15 tot 20 (%)
- 20 tot 25 (%)
- 25 tot 30 (%)
- 30 of meer (%)

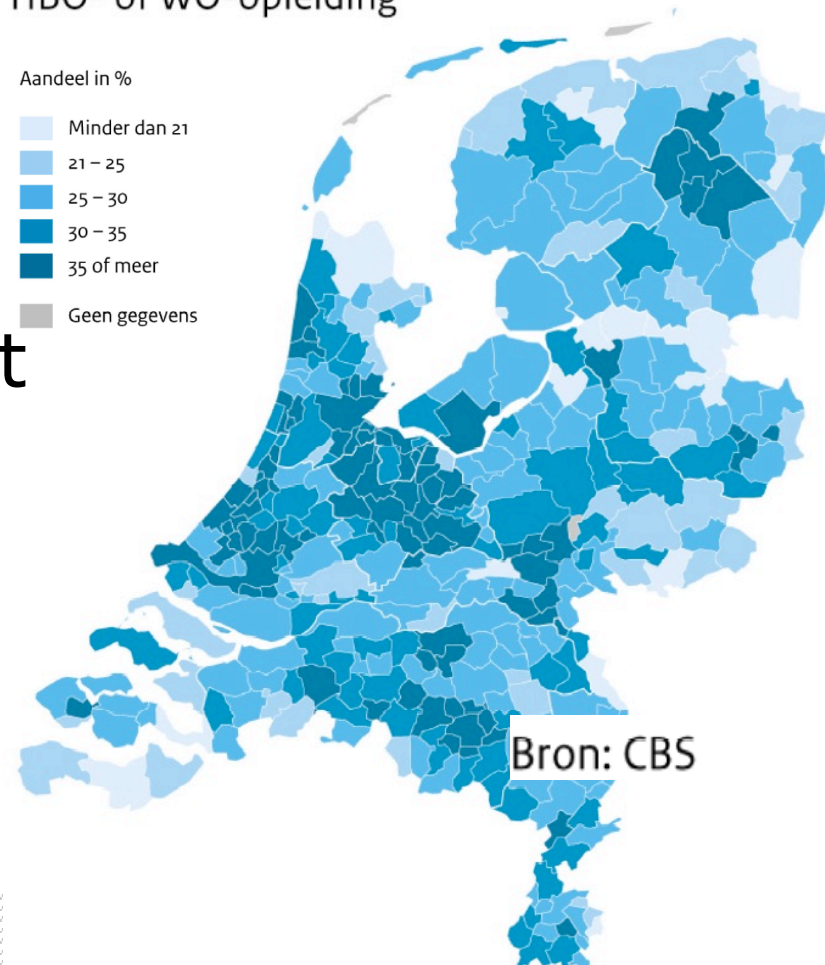
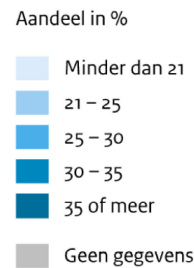
Theoretisch opgeleiden concentreren zich in stedelijke gebieden met een HBO- of WO-instelling.

GEVOLG: langs de kust en de grens blijven ouderen en praktisch opgeleiden.

Vooraf in Friesland en Drenthe blijft aandeel HBO/WO opgeleiden achter.

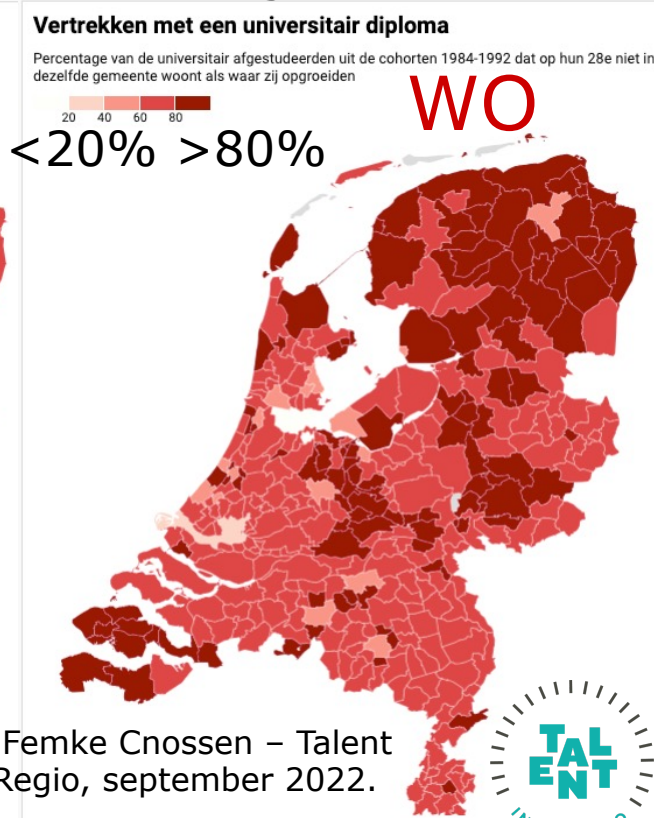
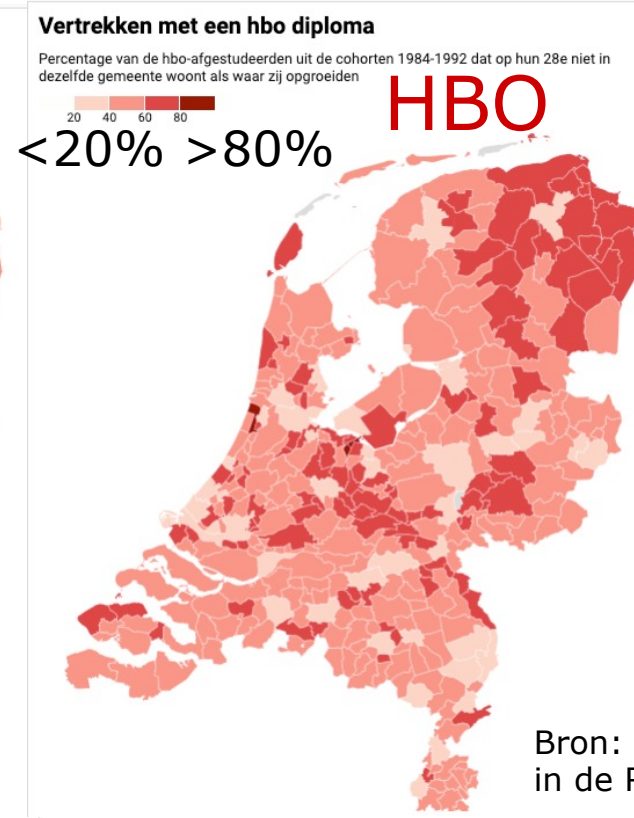
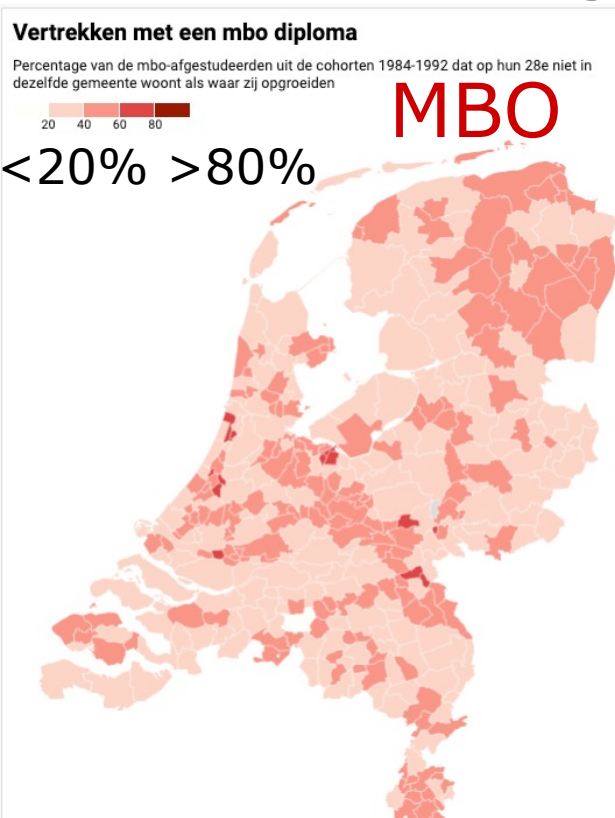
Hoogopgeleiden (15 – 75 jaar) per gemeente, 2020

HBO- of WO-opleiding

Welk % woont met 28 **niet** meer in dezelfde gemeente als met 16 jaar?

Bron: Femke Cossen – Talent in de Regio, september 2022.

Van de MBO's woont meer dan de helft in dezelfde gemeente met 16 als met 28 jaar, maar van de WO-ers vaak minder dan 20%!

Braindrain of schoon export product?

ACHTERGROND

Wie zet de roltrap naar de Randstad stil?

Duizenden studenten stromen deze weken Groningen binnen. Wanneer de studie erop zit, verlaat het gros de stad weer net zo snel. Waarom?

CARLEEN DE JONG

Groningen staat tijdens de KEI-week in het teken van studenten. De komende weken barst de introductietijd los. Nieuwe studenten maken kennis met elkaar en met de stad die ze de komende paar jaar hun thuis noemen.

Maar wat gebeurt er daarna? Veel studenten verlaten na hun studie de provincie al snel. Uit een onderzoek van demograaf Jan Latten bleek dat de meeste jonge Groningers de Randstad zien als de plek waar banen zijn en waar geld kan worden verdiend, terwijl Groningen meer een 'roltrap naar de Randstad' is.

Politieke partij Student en Stad maakt zich zorgen over deze ontwikkeling en deed vorige maand een voorstel om een onderzoek starten. De partij wil erachter komen wat nodig is om ervoor te zorgen dat meer studenten in Groningen blijven.

Bijna of pas afgestudeerde studenten zijn de beste mensen om dit aan te vragen, dus deed *Dagblad van het Noorden* een rondgang en vroeg studenten van de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen of zij de provincie gaan verlaten, en als zij dat doen, wat ervoor kan zorgen dat ze zouden blijven.

Laura (22 jaar) begint bijna aan haar laatste jaar verpleegkunde en weet wel wat er moet gebeuren om Groningen aantrekkelijker te maken als vaste woonplaats: „Groningen zou 200 kilometer naar beneden moeten!” zegt ze lachend. „Het is een geweldige stad, maar het ligt te ver bij alles vandaan. Als de locatie beter was geweest, was ik hier blijven wonen.” Voor haar toekomstige carrière maakt het niet uit waar ze woont, want „in de verpleegkunde kun je overal wel aan het werk.” Zij en veel van haar studievrienden zien Groningen vooral als de stad waar het studentenleven zich afspeelt. „Mijn vrienden en familie wonen hier niet, dus ik zie het echt als twee gescheiden werelden.”

Sanne (21 jaar) ziet dat ook om zich heen en vindt het jammer. „Ik merk dat iedereen naar Amsterdam wil. Dat wordt echt als een soort Mekka gezien, terwijl dit een echte studentenstad is; een plek om te zijn tot dat je klaar bent met studeren. Daardoor verdwijnt alle kennis uit

Drukte van KEI-lopers voor het Academiegebouw tijdens de introductieweek. FOTO ARCHIEF DUNCAN WILTING

Sanne

Marit en Leonie FOTO'S CARLEEN DE JONG

Arianne

'Iedereen wil naar Amsterdam, dat is voor velen echt een soort Mekka'

Groningen en dat is zonde.”

Sanne studeert Midden Oosten Studies en Internationale Betrekkingen en wil graag bij een ambassade of niet-gouvernementele organisatie werken. Er zijn daarin maar weinig mogelijkheden voor haar in Groningen, daarom verhuist ze deze zomer naar Leiden. „Ik zou alleen terugkeren voor een aanstelling aan de universiteit.” Volgens haar moeten meer bedrijven zich in het Noorden vestigen. „Dat kan ook in Leeuwarden, wat voor bedrijven aantrekkelijker kan zijn omdat dat met de auto dichterbij is vanuit de Randstad.”

Hoewel het Centraal Bureau voor de Statistiek in april van dit jaar be-

kend maakte dat de werkloosheid in Groningen weer het hoogst lag van Nederland, namelijk 7,4 procent, neemt het wel af. Het aantal banen neemt ook toe, maar het is niet genoeg om elk jaar de enorme hoeveelheid afgestudeerden uit Groningen in de provincie aan het werk te zetten. En dat terwijl jonge mensen volgens het rapport nog het meest profiteren van deze toename in banen.

Het is niet alleen de zoektocht naar politieke banen of banen in het bedrijfsleven waar net afgestudeerden in Groningen weinig vertrouwen in hebben. Arianne (22 jaar) studeert Europese Talen en Culturen en gaat stage lopen bij het Groninger Forum. Maar of ze daar kan blijven werken weet ze nog niet. „Ik wil bij een culturele instelling werken en die zijn er verder niet zoveel in Groningen. Dus dan zijn er minder banen om kans op te maken. Dat is jammer, ik zou hier graag blijven wonen.”

Maar niet iedereen ziet de carrière-toekomst in Groningen met lichte ogen aan. Leonie (26 jaar) is zelfs van

plan om een master in fysiotherapie in Utrecht of Amsterdam te gaan doen, maar in het Noorden te blijven wonen. „Het is maar twee dagen in de week, dus dan kan het.”

„Ik heb mijn hele leven hier gewoond en ik hou niet van de Randstad, dus daar zou ik niet willen wo-

nen,” vertelt Leonie. Haar studiegenoot Marit (23 jaar) is het daarmee eens: „Alles is hier, mijn familie, sport, vrienden. Ergens anders heb ik dat allemaal niet.” Groningen is hun thuis en dat gaan ze niet opgeven voor een baan in een grotere stad.

Wethouder wil onderzoek naar motieven vertrekkende studenten

Wethouder Joost van Keulen kondigt voor dit najaar een onderzoek aan naar de motieven van vertrekkers. „We willen weten hoe het precies zit met de vertrekkers na hun studie.” Volgens de wethouder spelen veel factoren een rol bij de keuze die studenten maken na hun studie. „Wat je na je studie gaat doen is belangrijk, het is dus een keus die je weloverwogen moet maken.” Van Keulen wijst op de mooie kanten van Groningen. „Ook na je studie is het

Van Keulen

een fantastische stad om in te wonen en te werken. Ik spreek jammer genoeg nog te vaak studenten die al ruim voor hun afstuderen roepen dat ze naar het Westen vertrekken, omdat in Groningen toch geen werk is. Als ik ze dan vraag vijf Groningse bedrijven te noemen, weten ze er vaak niet meer dan één, meestal Hooghoudt. Van de crème de la crème van hoogopgeleid Nederland mag je toch een bredere interesse verwachten.”

Groningen strijdt tegen lonkende Randstad

RICHOLD BRANDSMA

GRONINGEN De strijd om de student barst nu al los. Groningen zet alle zeilen bij om studenten voor de stad te behouden als ze klaar zijn met hun studie.

Volgens weekblad *Elsevier* is Groningen de leukste studentenstad van Nederland. Van de duizenden KEI-lopers die maandag arriveerden, verdwijnt desondanks het merendeel over een paar jaar richting Randstad. Op zoek naar het werk dat ze in Groningen of de directe omge-

ving niet kunnen vinden. „Groningen is een geweldige stad, maar zou 200 kilometer naar beneden moeten liggen. De stad ligt overal te ver vandaan”, zegt laatstejaarsstudent verpleegkunde Laura in een gesprek met deze krant. „Als de locatie beter was geweest, was ik hier blijven wonen.”

Naar de mening van wethouder Joost van Keulen (VVD, economische zaken) kiezen veel afgestudeerden te snel voor een vertrek. „Het is een illusie te denken dat we in Groningen alle afgestudeerden een baan kunnen bieden. Dus dat er

‘Weggaan uit de Stad moet een weloverwogen keuze zijn’

mensen vertrekken, is te begrijpen. Maar we willen wel dat mensen de keuze weloverwogen maken.”

De wethouder vindt dat studenten zich meer zouden moeten verdiepen in de stad waar ze hun studententijd doorbrengen. Hij be-

grijpt niet dat een student tegen de krant zegt dat er weinig culturele voorzieningen zijn. „Groninger heeft behoorlijk veel te bieden.”

Van Keulen wil studenten helpen hun kennis over de stad te vergroten. Daarvoor heeft de wethouder een verbond gesloten met de Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool, studentenverenigingen en bedrijfsleven. „We organiseren bedrijfsbezoeken en netwerkbijeenkomsten, maar merken dat het een uitdaging is hiervoor studenten te interesseren.”

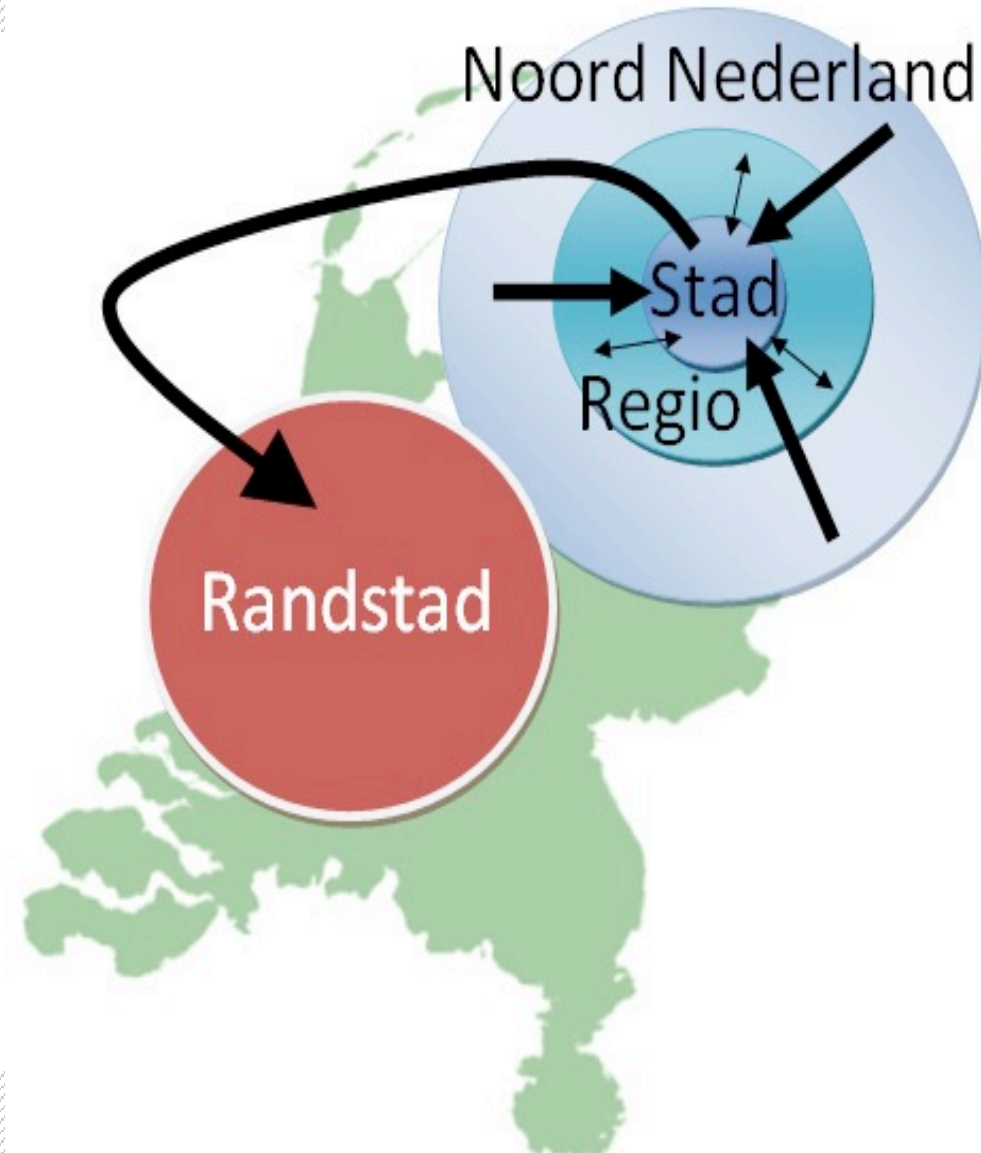
pagina 26

Ruimtelijke
 uitsortering via het
 roltrap model:
 jongeren gaan naar
 de stad voor hoger
 onderwijs

Braindrain:

- binnen het Noorden
- van het Noorden
 naar de Randstad

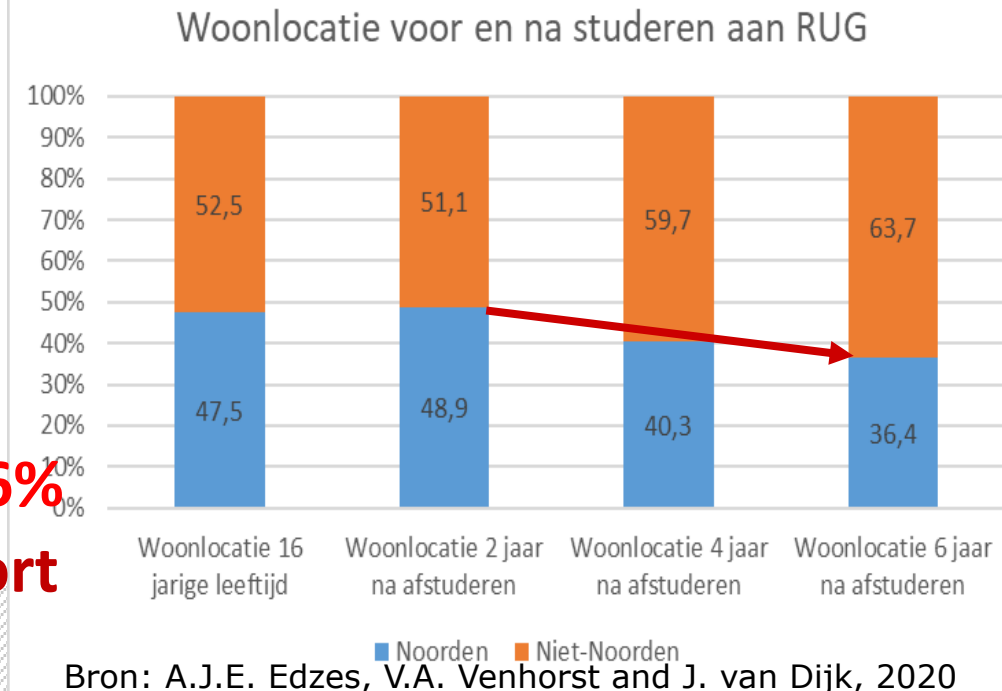

Herkomst en bestemming van RUG studenten

- **65%** van de WO studenten die met 16 jaar in het Noorden wonen krijgen een diploma van de RUG, **35%** gaat naar elders, vooral TU's in Delft, Eindhoven en Enschede.
- **47%** van de RUG studenten komt uit het Noorden en dus **53%** van buiten het Noorden.

- Twee jaar na afloop na de studie woont **49%** van de RUG afgestudeerden in het Noorden. Zes jaar na afstuderen is dit aandeel gezakt tot respectievelijk **36%**

→ **Braindrain, schoon export product of gemiste kans?**

GRONINGEN

Onderzoeker: Verdubbeling aantal studenten in Stad is goed nieuws

Studentenoverlast in Groningen is niet zo vreemd gezien de studentenaantallen. In twintig jaar tijd is het aantal Hanze- en RUG-studenten praktisch verdubbeld van 36.000 tot 65.000. „Wees zuinig op de studenten“, pleit econooms geograaf Viktor Venhorst van de RUG.

MENINGEN 15

OPINIE

Code rood voor studentenstad

donderdag 14 maart 2024

DAGBLAD NOORDEN

'Het publiek was eigenlijk net zo als de muziek: heel gemêleerd en het paste nèt niet bij de grote massa'

Sam Wijnberg was barman en dj in Bar Dancing De Kar in Groningen >> 20-21

17

Hoe gaan ze in andere steden met studenten om?

Niet als in alle studentensteden wringt het ook in Wageningen, Nijmegen en Leiden geregeld tussen studenten en niet-studenten. De gouden oplossing is nog niet gevonden. Bijzondere maatregelen zit-

'Mijn vader zei wel eens neem je er geen krante dan kun je in één ru'

Anton 'Dikdakker' Geerts de jaren 80 dj in Discobar D Tarantula >> 20-21

zaterdag 31 juli 2021

DAGBLAD NOORDEN

GRONINGEN

Studentenoverlast niet alleen Gronings probleem

MARIJKE BROUWER JAN WESTERA

GRONINGEN 'Code rood' voor Schildersbuurt door overlast van ruwmoerige studenten', kopte Dvdvz recent. Want buren van studenten vluchten naar dorpen buiten de stad. Hoe bijzonder is de overlast van studenten, is het typisch Gronings? Neel

In de ene universiteitstad heeft de politie sleutels van studententubers, in andere zijn quota ingereld, een maximum aantal studententubers per straat. Niet tuit luxe, maar om overlast en andere ongewenste situaties te voorkomen. Wie Groningen zegt, kan in één adem ook Leiden, Wageningen en Nijmegen noemen. Het zijn stuk voor stuk studentensteden. En overal in het land zien de steden hun studentenaantallen groeien, zegt woningmarktonderzoeker Andre Bays van onderzoeker adviesbureau RIGO op het gebied van wonen en de leefomgeving.

„Steden zijn sowieso populairder geworden als woonplaats sinds de jaren negentig en dat is steeds meer in een stroomversnelling gegaan.

De Nieuwe Blikersstraat in de Schildersbuurt telt minimaal 32 studentenhuisen volgens een lijst van de gemeente Groningen. De poster 'In deze straat hebben we afgesproken' is thuis aan huis verspreid door het WU-team, dat in opdracht van de gemeente ontbeert de overlast te verminderen.

GRO

Hoe zit het nou eigenlijk in Groningen?

THERESA LANGELER

Van ouder over Groningse studenten kamers en slaapzalen, naar ze kleden en leefbaar deden en vorder en een nieuw leven bouwen. Ook kamers, dus. Maar sinds een paar of van het de meeste specifieke huisvesting voor jongeren bouwen, complex met verschillende opties, maar, liet en leefbaar deden.

De afgelopen twee maanden heeft de politie van twee tot drie keer dat aantal studenten in de stad gevonden. Het is belangrijk dat de studentenorganisatie en beter voor de stad gevonden wordt en minder lastig het op gewone mensen. Groningen geeft nu 2018 een nieuwe woningmarktorganisatie met of een nieuw huis en kamers in de stad.

Ook Groningen heeft een quota voor het aantal kamers. Sinds 2008 met maximaal 15 personen per woning en studenten waar veel meer dan 15 personen in één woning wonen. Dit heeft een aantal resultaten. De overlast is niet goed met terugkijken de laatste jaren gedaan. Tijdens de week 2008 en waren verkeer, blijven dat in de nacht ook, heeft de gemeente en ontbent het studentenprobleem. In de laatste vijf jaar zijn appartementen in de stad verhuurd en appartementen in de stad verhuurd en appartementen in de stad verhuurd. Het is 15 personen per woning en studenten waar veel meer dan 15 personen in één woning wonen. Dit heeft een aantal resultaten. De overlast is niet goed met terugkijken de laatste jaren gedaan. Tijdens de week 2008 en waren verkeer, blijven dat in de nacht ook, heeft de gemeente en ontbent het studentenprobleem. In de laatste vijf jaar zijn appartementen in de stad verhuurd en appartementen in de stad verhuurd. Het is 15 personen per woning en studenten waar veel meer dan 15 personen in één woning wonen. Dit heeft een aantal resultaten. De overlast is niet goed met terugkijken de laatste jaren gedaan. Tijdens de week 2008 en waren verkeer, blijven dat in de nacht ook, heeft de gemeente en ontbent het studentenprobleem.

MENINGEN 19

OPINIE

Studententoestroom wordt krom verdeeld

Volgens Hein Vrolijk krijgen de universiteiten en hogescholen alleen de lusten van de groei en laten ze de extra lasten over aan gemeente en de rest van de bevolking.

IN HET NIEUWS 9

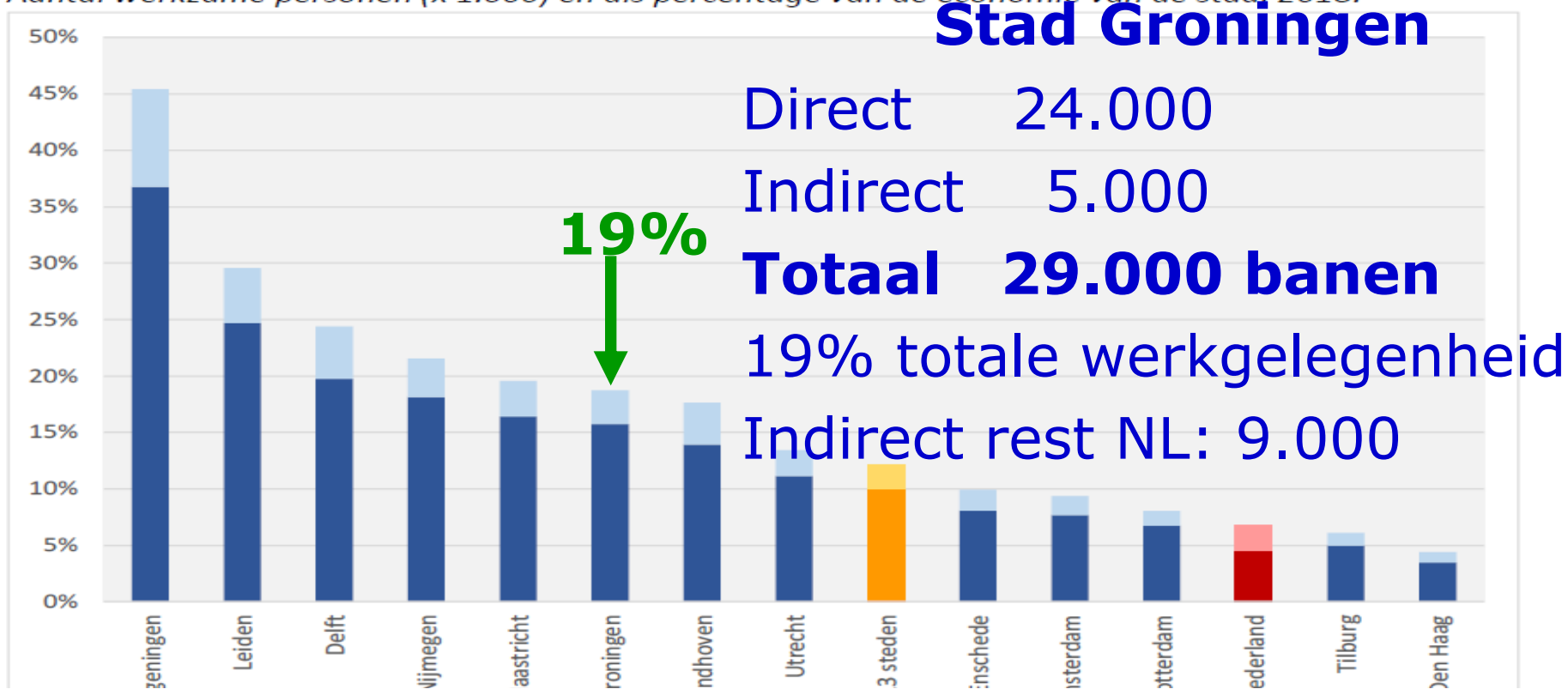
'Importstudent spekt schatkist'

Hanze, RUG, UMCG, R&D: veel banen stad

Figuur 2.4: Directe en indirecte werkgelegenheidseffect van Hoger onderwijs en Research & Development.

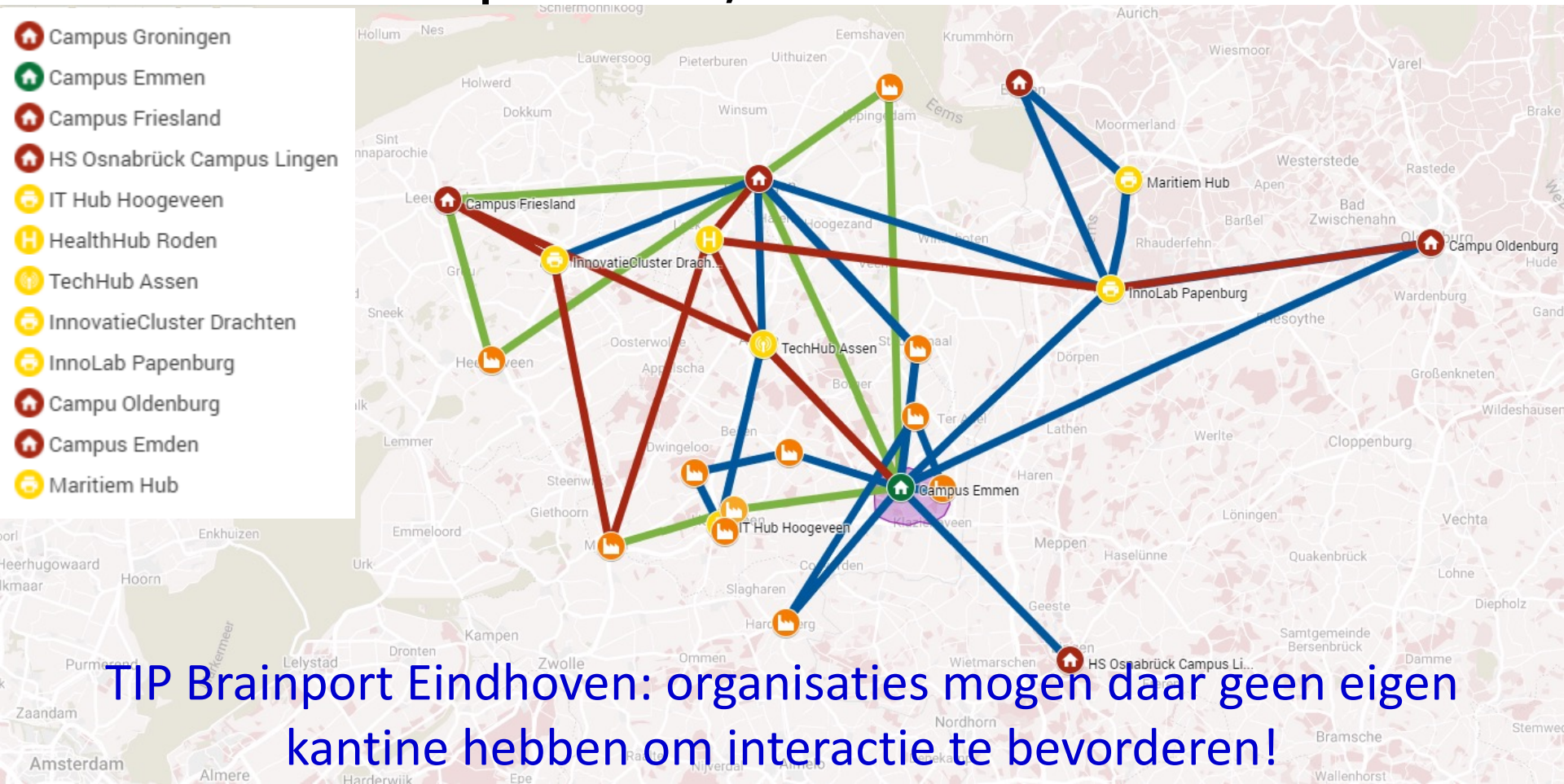
Aantal werkzame personen (x 1.000) en als percentage van de economie van de stad, 2018.

Maar: banengroei in kenniscluster is lager dan totale banengroei!
Is omgekeerd in Eindhoven en Den Haag. **Daar liggen dus kansen!**

Netwerk Universiteit v/h Noorden: locatie van campussen, hubs en field labs

TIP Brainport Eindhoven: organisaties mogen daar geen eigen kantine hebben om interactie te bevorderen!

Wat te doen bij gebrek aan personeel?

- **Meer betalen** dan uw concullega, betere arbeidsvoorwaarden, prettiger werkomstandigheden, thuiswerken faciliteren, etc → **MAAK ZE BLIJ!**
- **Slimmer werven** door **talent te binden** en nieuwe doelgroepen aan te boren: ongekend talent, migranten, statushouders, meer uren deeltijdwerkers; Vergeet de ideale kandidaat: 'open hiring'; **goed werkgeverschap**.
- **Hogere productiviteit** door **inzet van slimmere arbeid**: talent binden, meer investeringen in menselijk kapitaal; Leven Lang Ontwikkelen; hogere productiviteit door **slimmere inzet van arbeid**: organisatie, job carving.
- **Hogere productiviteit** door investeringen in geavanceerde kapitaalgoederen en ICT in bedrijven: **automatisering en robotisering**, AI, 3D printing, minder bureaucratie, vertrouwen ipv controle, minder bullshit banen.
- **Of: minder groei**, maak als samenleving keuzes welke activiteiten we echt belangrijk vinden.

Waar liggen de kansen voor
voor het vergroten van de
Brede Welvaart voor heel
Nederland en hoe verdeel je
dat over de regio's?

Leefbaarheid is het beste in het Noorden

Figuur 2.3

Ontwikkeling score Leefbaarometer 2002-2020 naar landsdeel

Tevredenheid met het leven en aandeel gelukkigen per COROP 2012-2019

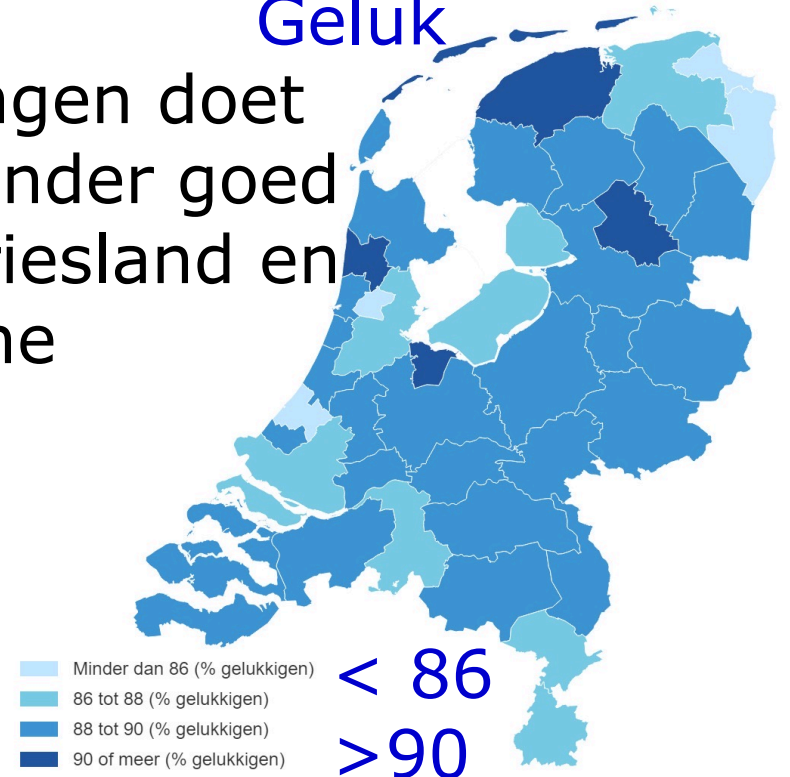
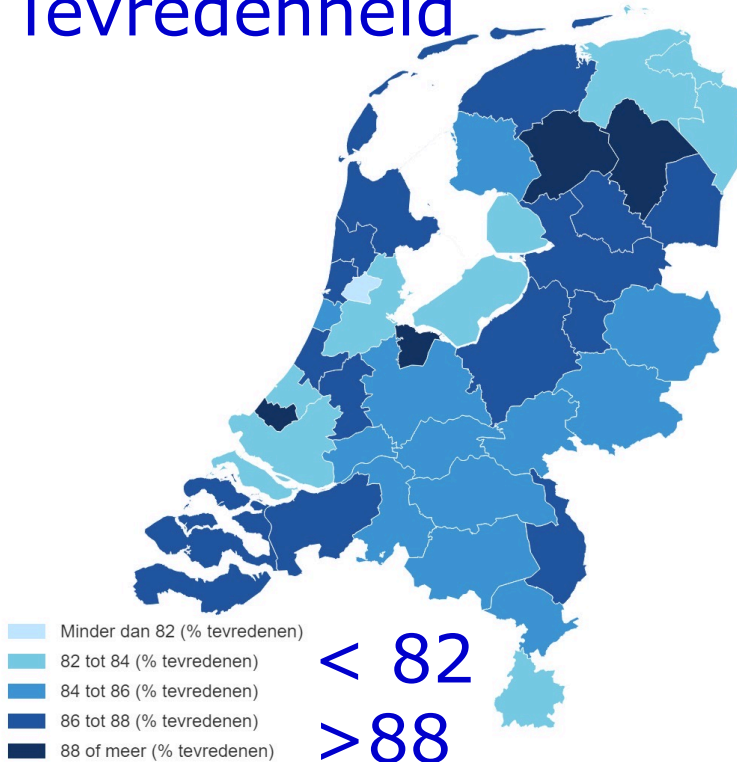
2.2.2 Tevredenheid met leven naar COROP-gebied1), 2013/2019

2.2.1 Geluk naar COROP-gebied1), 2013/2019

Tevredenheid

Geluk

Groningen doet
 het minder goed
 dan Friesland en
 Drenthe

1) I.v.m. te weinig waarnemingen in Delfzijl en omgeving is dit gebied samengevoegd met Oost-Groningen en hebben de betreffende cijfers betrekking op beide gebieden samen.

1) I.v.m. te weinig waarnemingen in Delfzijl en omgeving is dit gebied samengevoegd met Oost-Groningen en hebben de betreffende cijfers betrekking op beide gebieden samen.

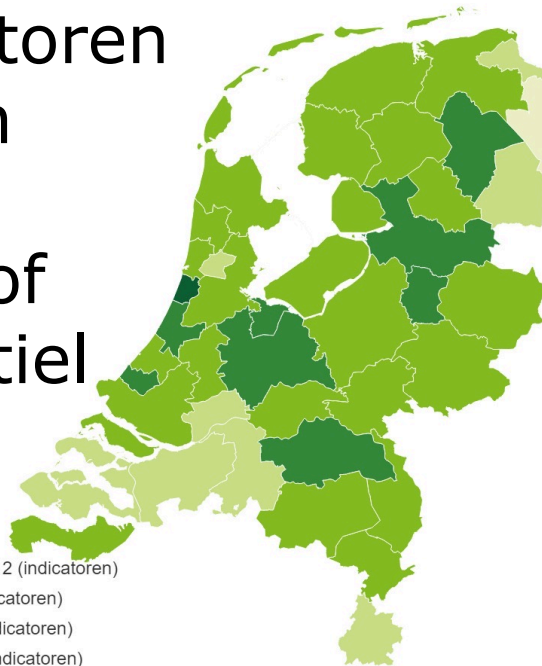

Hoge en lage scores op Brede Welvaart voor Hier&Nu indicatoren per corop

5.5 Indicatoren bovenaan de ranglijst brede welvaart 'hier en nu' per COROP-gebied

5.6 Indicatoren onderaan de ranglijst brede welvaart 'hier en nu' per COROP-gebied

Aantal indicatoren waarmee een gemeente in het **hoogste** of **laagste** kwartiel scoort in 2023

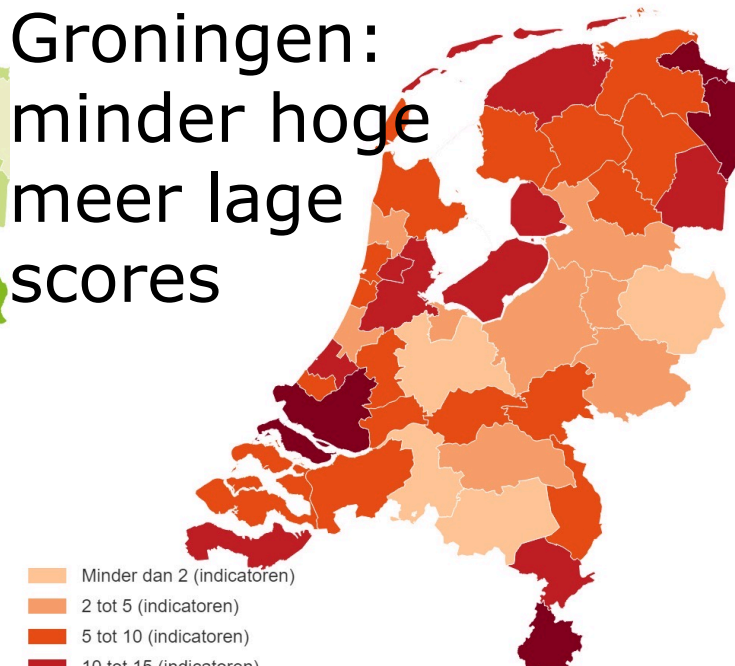

- Minder dan 2 (indicatoren)
- 2 tot 5 (indicatoren)
- 5 tot 10 (indicatoren)
- 10 tot 15 (indicatoren)
- 15 of meer (indicatoren)

Bron: CBS, regionale Monitor Brede Welvaart 2023

De kaart toont het aantal indicatoren waarvoor een gemeente behoort tot het bovenste van COROP-gebieden.

- Minder dan 2 (indicatoren)
- 2 tot 5 (indicatoren)
- 5 tot 10 (indicatoren)
- 10 tot 15 (indicatoren)
- 15 of meer (indicatoren)

Bron: CBS, regionale Monitor Brede Welvaart 2023

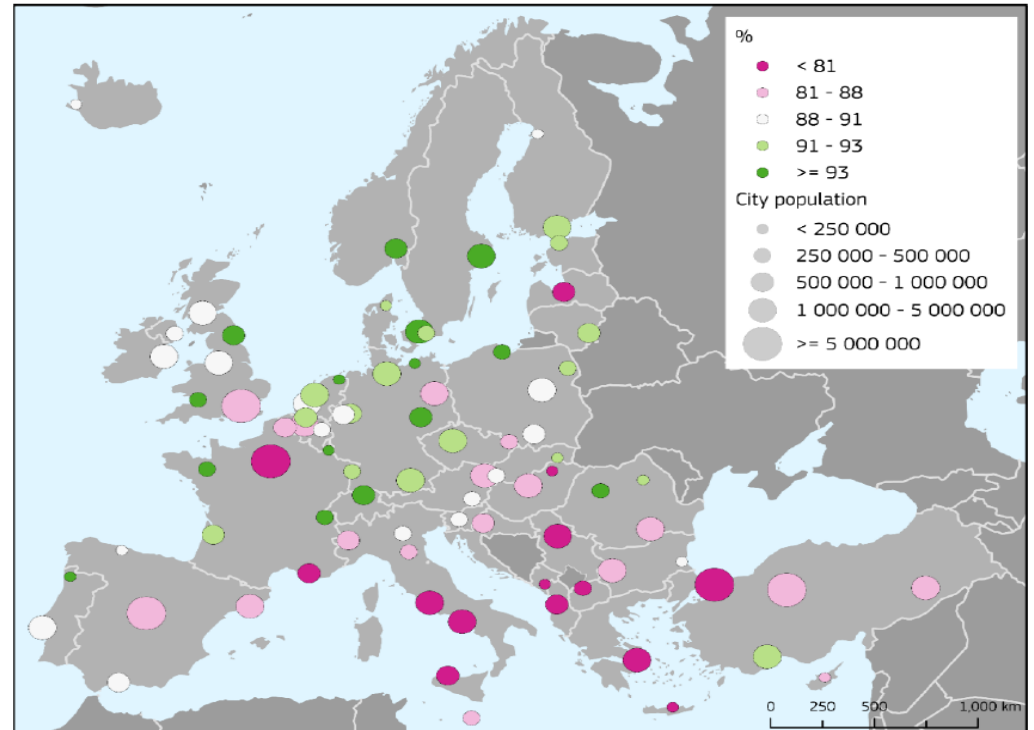
De kaart toont het aantal indicatoren waarvoor een gemeente behoort tot het onderste kwart van de ranglijst van COROP-gebieden.

Quality of Life 2023: stad Groningen gedeeld 2^e met Kopenhagen, na Zurich van 83 EU cities! 96% stadgers is tevreden!

Map 1: People satisfied with living in their city

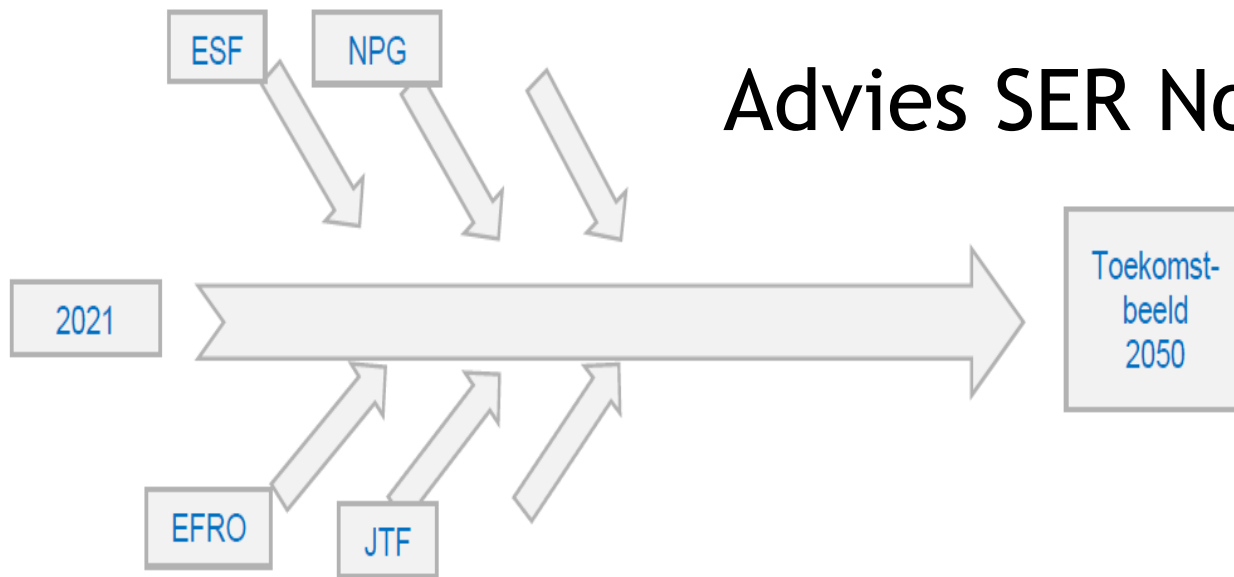

Overall satisfaction in the city
 I am satisfied to live in the city: total agree (%)

Maar hoe willen we wonen, werken en recreëren in het Noorden 2050? Welke Brede Welvaart is daar voor nodig? Er is veel geld, regionaal (NPG), nationaal (Groeifonds) en Europees EFRO, JTF, Nij Begun, maar integrale visie voor besteding en hoe dit te organiseren ontbreekt nog.

Eén gemeenschappelijke visie met ondersteunende fondsen

Advies SER Noord Nederland

Integrale investeringsprogrammering
 Noord-Nederland

Focus en organisatie voor de bevordering van
 de brede welvaart tot 2030

**RESEARCH- EN INNOVATIESTRATEGIE
 VOOR SLIMME SPECIALISATIE (RIS3)
 VOOR NOORD-NEDERLAND
 2021-2027**

- Van een lineaire naar een circulaire economie
- Van fossiele naar hernieuwbare energie
- Van zorg naar (positieve) gezondheid
- Van analoog naar digitaal

**SPECIALISATIES
 DOOR TRANSITIES**

'NOORD-NEDERLAND: CIRCULAIR,
 GELUKKIG EN INCLUSIEF'

Doel is het vergroten
 van de Brede Welvaart:
 waar liggen de kansen?
 SER Noord-Nederland:

1. Energietechniek en -transitie;
 Waterstof, Kernenergie
2. Groene chemie;
3. Smart Industry;
4. Agrifood & Health;
5. Watertechniek;
6. Digitalisering;
7. **Toerisme/Vrijtijdseconomie.**

Cruciaal: Human Capital, ge-
 schikt personeel & productiviteit

Kennis? → Universiteit van het
 Noorden - RUG topuniversiteit

Meer inwoners? → Deltaplan!

Doel RIS3: vergroten Brede Welvaart.

Maar welke indicatoren wil je dan verbeteren? En wat voor beleidsmaatregelen kunnen dat bewerkstelligen? Het 'verhaal': Wat heeft de burger in Loppersum eraan?' ontbreekt vaak bij beleidsvoorstellen!

Indicatie	Waarde	Trend	FR	GR	DR	
Welzijn	Tevredenheid met het leven	87,4% (2020)	Nb	1 (2)	12	3
	Tevredenheid met vrije tijd	78,6% (2020)	Nb	4 (3)	9	1
Materiele welvaart	Bruto binnenlands product	€29.100 (2020)	▲	11	5	12
	Mediaan besteedbaar inkomen	€24.500 (2019)	▲	11	12	8
Gezondheid	Ervaren gezondheid	80,7% (2020)	-	3 (1)	10	6 (5)
	Overgewicht	51% (2020)	-	7	4	12
	Levensverwachting bevolking	81,6 jaar (2019)	Nb	10	12	11
	Personen met één of meer langdurige ziekten/aandoeningen	32,9% (2020)	-	5	5 (+6)	11 (6)
Arbeid en vrije tijd	Bruto arbeidsparticipatie	70,2% (2020)	▲	8	11	10
	Netto arbeidsparticipatie	67,5% (2020)	▲	7	12	10
	Hoogopgeleide bevolking	27,4% (2020)	▲	11 (10)	5 (6)	10 (9)
	Tevredenheid reistijd woon-werk	86,7% (2020)	Nb	4 (5)	1 (4)	2
	Vacaturegraad	22 (2020)	▲	11	12	8 (9)
	Werkloosheid	3,8% (2020)	-	7 (8)	12	6 (2)
Wonen	Afstand tot basisschool	0,8km (2020)	▼	5 (6)	5 (6)	12
	Afstand tot café e.d.	2,1km (2020)	▼	10	6	12
	Afstand tot sportterrein	0,9km (2015)	-	1	10	10
	Tevredenheid met woning	87,4% (2018)	-	1	10	5
Samenleving	Tevredenheid met woonomgeving	85,8% (2018)	▼	2	7	1
	Contact met familie, vrienden of buren	71,5% (2020)	Nb	4 (9)	12 (2)	2 (10)
	Vertrouwen in anderen	65,9% (2020)	Nb	4 (3)	7 (9)	6 (7)
Veiligheid	Vertrouwen in instituties	68,5% (2020)	Nb	7	10	8 (9)
	Vrijwilligerswerk	50,6% (2020)	Nb	1	7	4 (6)
	Aantal ondervonden delicten	20 van 100 inw. (2019)	-	4	7	5
Milieu	Geregistreerde misdrijven	34 van 1000 inw. (2020)	▲	1	6	2
	Vaak onveilig voelen in de buurt	0,9% (2019)	-	3	1	3
	Afstand tot openbaar groen	0,7km (2015)	▲	12	3	3
	Broeikasemissies per inwoner	11,4 ton (2019)	-	8 (7)	12 (11)	6 (4)
	Emissies van fijnstof naar lucht	684.600kg PM2,5	▲	3	4	2
	Kwaliteit van zwemwater binnenwateren	3 van 5 (2020)	▲	9 (11)	8	5
	Kwaliteit van zwemwater kustwateren	4 van 5 (2020)	▼	3	5	n.v.t.
Economisch kapitaal	Natuur- en bosgebieden als % van landschap	12,3% (2015)	-	8	12	2
	Natuurgebied per 1000 inwoners	64ha (2015)	-	2	9	1
	Gemiddelde schuld per huishouden	€90.200 (2020)	▼	2	1	5
	Mediaan vermogen van huishoudens	€54,7 (2019)	-	6	12	4
	% Bebouwd terrein	5,4% (2015)	▼	1	5	2
Natuurlijk kapitaal	Fosfaatuitscheiding landbouw	79kg per ha (2019)	-	7	4	6
	% Natuur- en bosgebieden	12,3% (2015)	-	8	12	2
	Particuliere zonne-energie	590 Watt (2019)	▲	4	6 (4)	1
	Stikstofuitscheiding landbouw	255kg per ha (2019)	▲	7	4	5
	Emissies van fijnstof naar lucht	684.600kg PM2,5	▲	3	4	2
	Groen-blauwe ruimte excl. landbouw per inwoner	4530,9m2 (2020)	-	1	5	4
Menselijk kapitaal	Arbeidsduur per week	26,1 uur (2020)	▼	11 (9)	12 (11)	9 (10)
	Ervaren gezondheid	80,7% (2020)	-	3 (1)	10 (7)	6 (5)
	Hoogopgeleide bevolking	27,4% (2020)	▲	11 (10)	5 (6)	10 (9)
Sociaal kapitaal	Sociale cohesie	6,6 van 10 (2019)	-	3	9	1

* Significante trend middellange termijn: ▲ positieve trend, ▼ negatieve trend, - geen significante trend, Nb=niet bekend

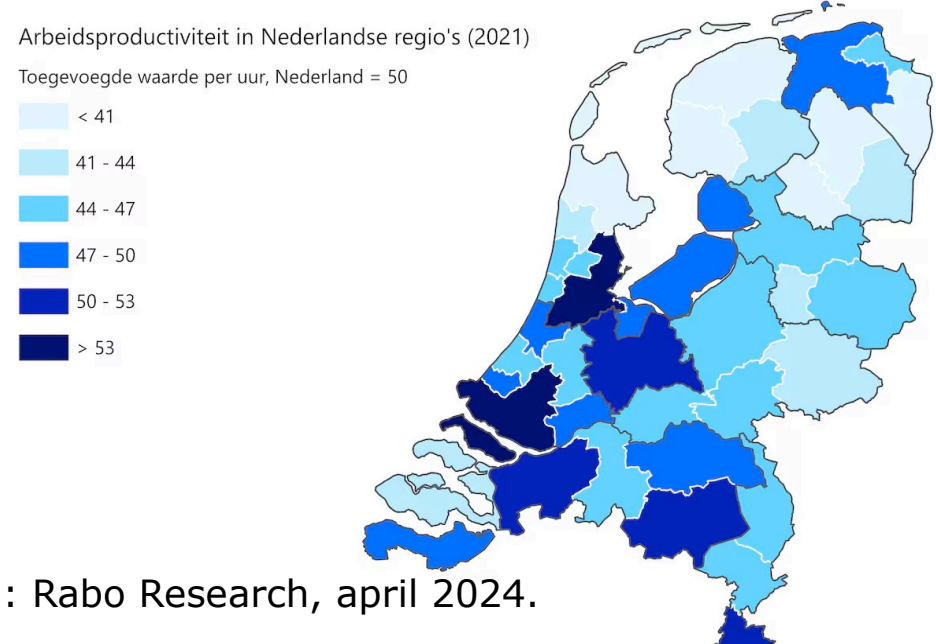
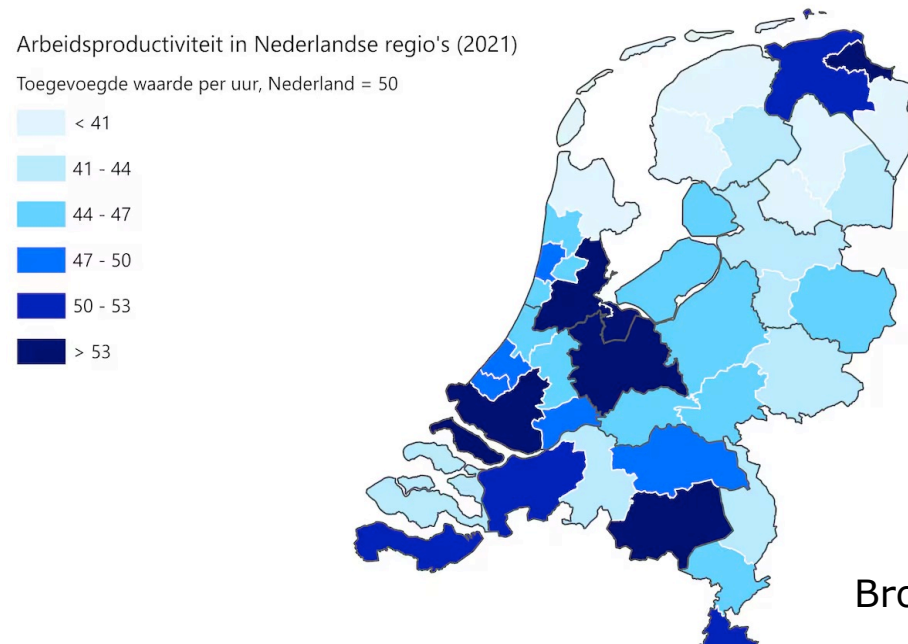
** de provinciale ranking op de verschillende indicatoren. Met groen en rood is aangegeven of de provincie respectievelijk bij de drie hoogst-scorende of de drie laagst-scorende provincies hoort. Met een grijze score bevindt de provincie zich met een ranking van 4 tot en met 9 in het middengebied. Tussen haakjes staat, bij een verschil, de ranking van de monitor uit 2020. Bij de ranking komt het voor dat meerdere provincies een plaats delen. De verschillen tussen de cijfers binnen de indicatoren zijn niet altijd significant verschillend tussen alle provincies.

Arbeidsproductiviteit per regio 2021

Toegevoegde waarde per uur

Na correctie voor sectorstructuur

Bron: Rabo Research, april 2024.

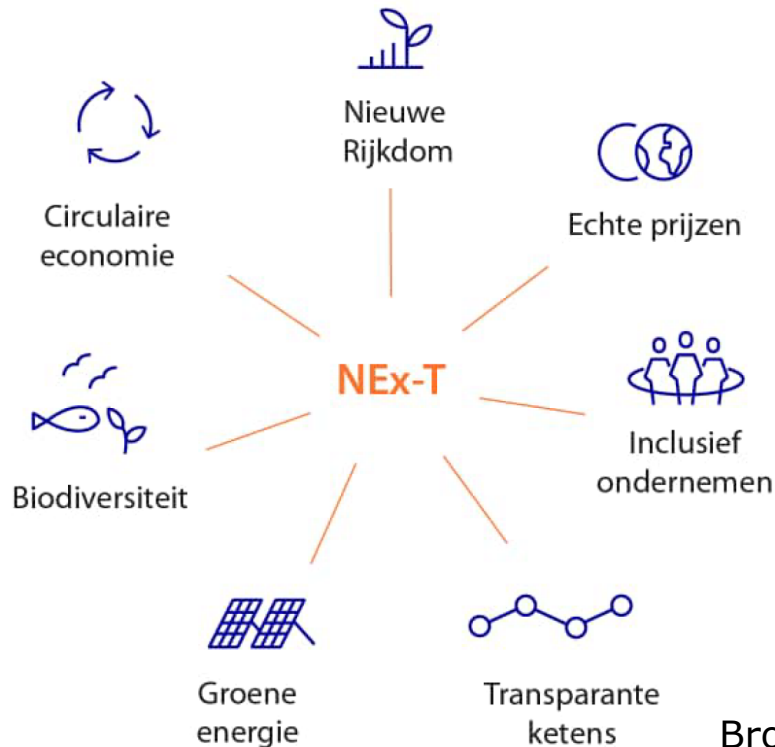
In het Noorden is de arbeidsproductiviteit deels lager door type activiteit en opleidingsniveau. Hoge arbeidsproductiviteit is ook niet altijd wenselijk en mogelijk (zorg, overheid, orkest, Wet Baumol).

Maar efficiënter werken moet wel!

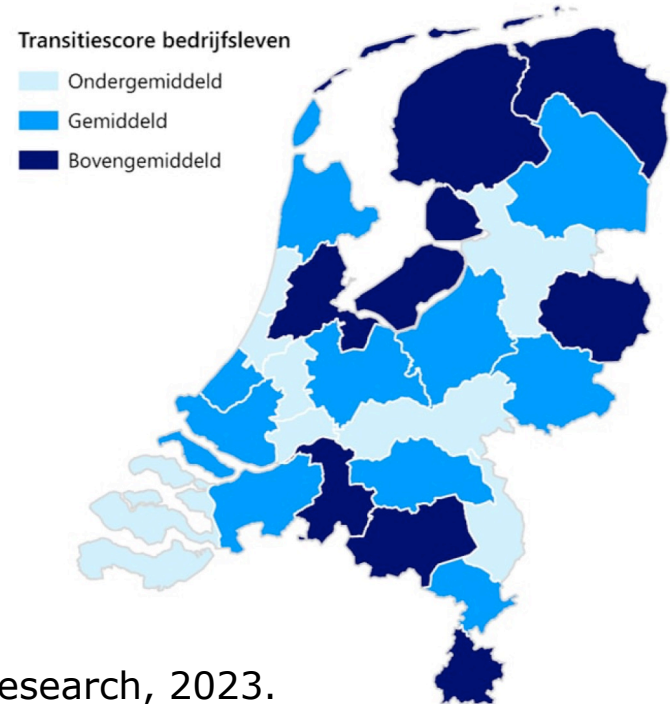

MAAR: Friesland en Groningen scoren wel bovengemiddeld in **potentie voor de transitie** naar een duurzame en inclusieve economie!

Figuur 1: De zeven dimensies van de transitie naar een nieuwe economie

Figuur 2: De geografie van transitieregio's

Bron: Rabo Research, 2023.

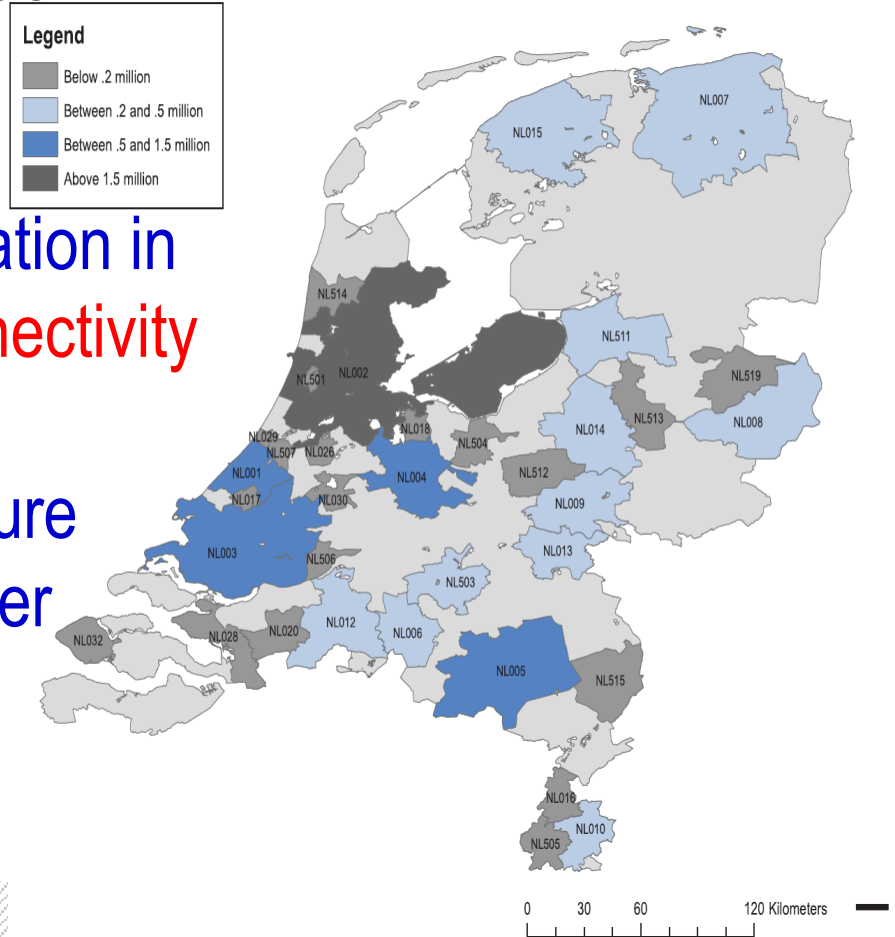

OECD (2014) Territorial Review for the Netherlands "Functional Urban Areas"

figure 1.21. Location and size of functional urban areas in the Netherlands
Population data, 2008

Recommendations OECD:

- * Enhance economies of agglomeration in The Netherlands by **improving connectivity** between functional urban areas.
- * The National Policy for Infrastructure and Spatial Planning needs to further take into account the input and participation of **all provinces** in the definition of national priorities.

BOUWSTENEN VOOR HET DELTAPLAN

NOORDELIJK NEDERLAND
EN HET STEDELIJK
NETWERK NEDERLAND
BETER VERBONDEN

+ het aanbod in Flevoland
80.000 en in het Noorden
140.000 huizen te bouwen

provincie Drenthe

PROVINCIE FLEVOLAND

provincie Fryslân
provincie Fryslân

provincie groningen

university of
 groningen

ELKE REGIO TELT!

EEN NIEUWE AANPAK
 VAN VERSCHILLEN TUSSEN
 REGIO'S

MAART 2023

Er wordt al heel lang
 veel meer geïnvesteerd
 in de Randstad dan
 in de regio: dat
 moet anders!

Rli
 Raad
 voor de Leefomgeving
 en Infrastructuur

ROB
 RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

Raad
 voor Volksgezondheid
 & Samenleving

univer
gronin

Interview DvHN
en LC van 13
september
2022:

ProRail CEO
ziet niks in de
Lelylijn:
oplossen van
de problemen
in de
Randstad is
belangrijker.

Lelylijn? 'Vooral Randstad wordt drukker'

De komst van de Lelylijn heeft voor ProRail voorlopig geen prioriteit. De spoorbeheerder ziet liever dat miljarden euro's in andere projecten worden gestoken die noodzakelijker

| 40

wednesday 27 december 2023 DAGBLAD NOORDEN

LEEUWARDER COURANT maandag 15 januari 2024

Noorden wil snelle aanpak 'spoorflessenhals' Meppel

ROBERT JAN SPEERSTRA

LEEUWARDEN De provincies Friesland, Groningen en Drenthe en de regio Zwolle bieden dinsdag in Den Haag een petitie aan. Die gaat over de flessenhals op het spoor bij Meppel.

Het spoortraject Zwolle-Meppel is de enige toegang voor treinen naar plaatsen als Leeuwarden, Heerenveen, Groningen en Assen. Dit traject wordt daarom ook wel de noordelijke flessenhals genoemd. Per dag passeren in Meppel meer dan 75.000 treinreizigers. In Noord-Nederland hoeven alleen reizigers naar Emmen er niet langs. Hun treinen nemen vanaf Zwolle een andere route, meer oostwaarts.

Het gedeelte Zwolle-Meppel bestaat uit twee spoorlijnen naast elkaar en telt veertien overwegen. Bij een aanrijding, een storing of een ander incident ligt het treinverkeer meteen op grote schaal plat. Een alternatief op het spoor is er niet. Meestal worden bussen ingezet. De verträgen zijn vaak fors.

Het knelpunt zorgt al jaren voor irritaties. De afgelopen maanden zijn de problemen bepaald niet afge-

noemen. Sinds september waren er ruim zeventig storingen. Per week rijden er gemiddeld negen uren geen treinen tussen Zwolle en Meppel. Het zijn geen incidenten meer, zeggen noordelijke politici. Vandaag de dag wordt de petitie, die dinsdagmiddag wordt aangeboden aan Kamerleden van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat.

Sinds oud en nieuw was er gemiddeld één storing per dag

In december 2022 stemde een ruime meerderheid van de Tweede Kamer tegen de zin van het kabinet in met een amendement om de flessenhals aan te pakken. Eigenlijk is hiervoor 75 miljoen euro nodig.

Er wordt eerst 35 miljoen euro toegezegd. Dit geld was bedoeld voor een vierde peron (en spoor) in Meppel. Zo'n extra peron, dat uitwijkruimte moet bieden, is er nog altijd niet. De overige 40 miljoen euro is nodig om spoorwegovergangen aan te passen en de stroomvoorziening

te verbeteren. In de petitie eisen de noordelijke bestuurders snelle actie en rap (meer) geld.

De gebeurtenissen van de afgelopen twee weken hebben de urgentie alleen maar onderstreept. Sinds oud en nieuw was er gemiddeld ongeveer één storing per dag. Was het niet de vorst die voor problemen zorgde (een breukje in de rails) dan was er wel een defecte trein, een wisselstoring, een aanrijding, een koperveld of een kapotte bovenleiding. Spoorbeheerder ProRail gaf vorig jaar bij RTV Drenthe al aan een snelle aanpak te willen van het traject Zwolle-Meppel. „Er is altijd de eeuwig discussie of economische ontwikkeling eerst moet en de aanleg van infrastructuur daarna, of dat infrastructuur eerst moet en dat weer zorgt voor economische ontwikkeling. Wij geloven in dat laatste”, zei regiodirecteur Danou Veenhof.

Op de lange termijn zou de aanleg van de Lelylijn, van de Randstad via de Noordoostpolder naar Heerenveen, Drachten en Groningen, een echt alternatief kunnen zijn voor de flessenhals. Ook de Nedersaksenlijn (Enschede-Emmen-Groningen) kan een gedeeltelijke oplossing zijn voor de trechter bij Meppel.

ht dat het nog drukker gaat worden in de Randstad. FOTO DVHN

'De grootste uitdaging is dat er keuzes gemaakt moeten worden'

vergroet worden om mensen te kunnen rijden. Ti we minder overwegen en gen aan stations om de, treinverkeer op te vang

Hoe sluiten deze prioriteiten in Waarin moet het spoor om daarop aan te sluit „Vooraf in de Randstad ker worden. Ook daarvoor zorgen dat er meer treinen rijden. Ook moeten we aansluiting tussen de w gebieden en de besta aanleggen. Daarvoor m tions in de buurt van w locaties uitbreiden, met een nieuwe station fietsparkeerplaatsen. M

het kabinet hierover te beslissen"

Als u een lijst met topprioriteiten mag maken. Welke worden dat? „Om alle reizigers en goederen ook over tien jaar nog op het spoor te kunnen inpassen, moeten we eerst werk maken van de basis. We hebben te maken met een slappe veenbodem die we zullen moeten verstevigen. Dat is een enorme operatie. Ook moet de energievoorziening

COMMENTAAR

Geen extra intercity's is belediging voor de regio

De politieke wil in Den Haag om de treinverbinding tussen de Randstad en het Noorden te verbeteren ontbreekt. De meest recente weigering is een middelvinger naar de regio.

Waar het in dit geval om gaat is de aanleg van een vierde peron op het station Meppel. Hiermee en met nog wat andere technische maatregelen wordt de doorstroming verbeterd. Er is dan ruimte op het spoor om ieder uur een derde en vierde intercity te laten rijden. In afwachting van een Lelylijn, de snelle treinverbinding die Noorden en Randstad beter aan elkaar koppelen, is dat geen overbodige luxe.

Minister Heijnen zet de hakken in het zand. Er zou geen geld zijn om de infrastructuur zodanig aan te pakken, dat de treinen niet in een fuik terecht kunnen en veelvuldig vertraging opleven. Al heel lang probeert het Noorden opnevelende kabinetten zover te krijgen dat reizigers hier niet langer worden afgescheerd met een karrespoor en te volle treinen.

Lokale en regionale bestuurders blinken uit in constructieve opstellingen richting ministerie van Verkeer en Waterstaat. De Haagse kant heeft een strategie van pappen en nathouden. Aan het smoezenboek wordt steeds weer een nieuw hoofdstuk toegevoegd. Eerst ontbrak het geld, vervolgens zat het vast op een capaci-

teitsprobleem. Daarna ging het over een andere prioritering en nu is er, als we de minister moeten geloven, toch weer geen geld. Extra treinen kosten 10 miljoen euro per jaar en aanpassing en vernieuwing van infrastructuur 100 miljoen.

Noordelijke bestuurders worden in Den Haag gespiegeld. Na weer een 'njet' wordt nog wat gesputterd en dat is het dan. Het is lang geleden dat regionale politici met het mes dwars in de bek naar Den Haag gingen om iets af te dwingen. Ze lopen de deur in Den Haag niet plat, constateren Kamerleden. Het harmoniemodel is tot kunst verheven, maar

Minister voert aangenomen motie Tweede Kamer niet uit

levert niets op. Dat Den Haag het wel heel erg bont maakt, is duidelijk. Nog niet zo lang geleden gaf de Tweede Kamer de minister in een aangenomen motie de opdracht de derde en vierde intercity te regelen. De minister liep op haar ministerie tegen de gebruikelijke muur van onwil op, waarmee duidelijk werd wie daar de baas is. Het woord is nu aan de nieuwe partijen zoals PVV, NSC en BBB die bij de verkiezingen benadrukken dat de regio telt. Ze kunnen Noord-Nederland van dezelfde kwaliteit spoor voorzien als de rest van het land.

Johan de Veer
hoofdredactie@dvhn.nl

Een overvolle trein. FOTO ANP

HILBRAND POLMAN

Waar moeten die 220.000 huizen komen?

Noord-Nederland als redder in nood: bouw hier een kwart van het aantal huizen dat Nederland nodig heeft om de woningzoekenden aan onderdak te helpen. Dit betekent 220.000 extra bovenop de 100.000 huizen die al in de planning staan. In ruij daarvoor moet de regio beter per spoor worden ontsloten met de Lelylijn, de Nedersaksenlijn en de verbetering van het bestaande spoor. Het lijkt een vermetel plan, maar waar moeten al die extra huizen komen?

Gert de Roo, hoogleraar planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen, heeft zijn bedenkingen. Hij benadrukt dat hij geen woningbouwdeskundige is, maar kijkt als planoloog met verbazing naar de plannen.

Om te beginnen, de huizen moeten er vooral komen voor mensen die in de Randstad geen huis kunnen krijgen, vandaar ook de koppeling aan bereikbaarheid per spoor. Dit beperkt echter de keuze aan woonbouwlocaties. De Roo: Je

Het lijkt een deal met alleen winnaars: 220.000 huizen extra bouwen en het Noorden beter per spoor ontsluiten. Planoloog Gert de Roo spreekt echter van wensdenken en mist onderbouwing.

markt. Nou kan die dankzij dit plan een miljoen huizen in de buurt van de treinstations te bouwen, trekken mensen weg uit de dor-

miljard euro kreeg als compensatie, die gezamenlijkheid weg. De pot met geld werd een soort snoeptrommel waar diversen wat uithaalde. Groningen is het Forum, Assen een nieuwe aansluit op de A28 en zo meer. Een gezamenlijk visie op hoe de regio zich kan ontwikkelen, ontbrak." Noord-Nederland moet echt wer aan een gezamenlijke visie op de re vindt De Roo. Nu is er alleen samenk king omdat er in Den Haag iets te h valt. De Tweede Kamer wil een Deltag voor het Noorden. De 220.000 wonin die de noordelijke provincies daarv aandragen, getuigen volgens De meer van opportunisme en wensden dan van goede inhoudelijke onderw ing.

Het Noorden laat de ontwikkelin nu te veel op zich af komen, stelt hij, bestuurders moeten plannen ma voor de sectoren die hier succesvol k nen zijn en die verder ontwikkelen. vrijetijdseconomie wordt bijvoorbeeld gemakkelij vergeeten. In de transitie de landbouw verdient aandacht."

TE GAST

'Het Noorden moet veel meer eisen voor de aantasting van zijn erfgoed.'

FOTO HOGE NOORDEN/JACOB VAN ESSEN

Lelylijn is een fooi voor het Noorden

OPINIE

Stek spoor- en huzejild yn eigen plannen

In folle bettere ferbining mei de Rânestêd, in soad huzen en in soad nije minsken. It Deltaplan biedt allegear kânsen. Mar wol kânsen dêr't wy goed oer neitinke moatte.

GEESKE KROL HINDRIK TEN HOEVE

Der is de lêste wiken nochal wat skroem yn dizze kranke oer it Deltaplan voor het Noorden. Dat fertsjintnet ik e, want it plan hat de bedoeling om hiel wat te weech te bringen. In prachtige plan ommers: in folle bettere ferbining mei de Rânestêd, in soad nije huzen en in soad nije minsken.

Allegearre nije kânsen. Mar wol allegearre kânsen dêr't wy misken earst even goed oer neitinke moatte en dy't dus net samar yn grut entûsjasje direkt oermear wurde moatte.

wy sels ferantwurdlik foar binne (LC 1 maaie en LC 12 maaie). En It Frysk Gea, de Friese Milieu Federatie en oaren binne sels dúdlik negatyf: wy biede hjir as noarden fan Nederlân in priis dy't te heech is (LC 22 april).

It Lelyspoor is foar de entûsjastelingen blybber de haadpriis dêr't wy, noarderlingen, hiel wat foar oer hawwe om dy te winnen. Mar oer dy haadpriis is synderstâl al fêststeld dat de kosten heech binne, dat de konsekwinsjes foar lânskip en natuer grut binne, dat de tiidwinst beheind is, dat Ljouwert oan in dyspoar lizzen bliuwt en dat de idee dat hjirmei de Rânestêd rjochtstreeks ferbûn wurde kin mei Noard-Dútsklân en Skandinavië in misrekenne is. Ut Am-

Eik is hjir wolkom, mar safolle huzen en dus safolle minsken, dat is wol in ynnavaaje. De Rânestêd sit fol. Mar is der ek net altiten alle war dien om ôbr sa folle mooglik aktiviteit hinne te krijen? Ha De Haach der ek net krekt aldtien op ynsat: lege lêsten foar bedriuwen, yn in race to the bottom en mei spesjale geunstige mooglikheden dy't ús ta in ynternasjonale belestingsgarandys makke hat. Wylt al lang dúdlik is dat wy gin huzen en gin minsken genôch ha om alles mar yn Amsterdam en omkriten, dêr't elk famels hinne wol úntfange te kinnen. Dit lân, bynammen de Rânestêd, hat al lang gin ferlet fan altyd mar mear, mar fan better, duorsumer.

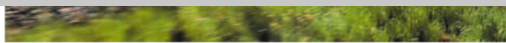
Lelyline foar de Hollanners

Lang om let liket de Lelyline der dochts te kommen. Yn de kranke lêss

Noorden: 1,7 miljoen inwoners. Deltaplan: 140.00 huizen → 300.000 mensen erbij? Gedaan met rust en ruimte en 'Frysk eigene'? Bevolkingsdichtheid per km² stijgt van 200 naar 250 → Randstad 900!

Yn Ljouwert stappe jo no yn de trein nei oeral yn Nederlân. Hoefole dêrfan stappe der op it Heerrenfoar op de Lelylijn? Wat kinne

'De oanlis fan dit tracé sil in hiel soad natoer ferneile.' FOTO ARCHIEF LC

van het maar zeer de vraag is of die ooit to meer en hopelijk vooral kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid in het Noorden zal leiden.

daarom zouden Heerenveen en Drachten als voorwaarde voor de aanleg nog flink moeten groeien. En wel vooral met mensen die in die trein naar de

sum, circulair, healthy en grien dy't der yn it noarden al binne en dêr't

aaien foar'

ten Hoeve is âld-Steateid en âld-ild fan de Earste Keamer.

Lelylijn is ook goed voor sociaal verkeer en toerisme

OPINIE

Meer te l jongeren door Lelylijn

De discussie over de Lelylijn wordt in Friesland levendig gevoerd. Maar laten we er ook vergelijkbare discussies u het verleden bij betrekken om onze mening te vormen.

FRANS BOUWERS

Het kenmerk van grote veranderingen is dat zich in het publieke debat die niet meteen enthousiast zijn over deze verandering. Net als bij de discussie over de Zuiderzeelijn is dat nu ook het geval met de Lelylijn. Sommigen zullen zich nog de om-

de druk op de woningmarkt niet zo groot als in Parijs. Datzelfde geldt ook voor andere steden. Drie Heerenveense echtparen en wij, vrienden, hebben in Heerenveen tien kinderen gekregen. Zij zijn allen hoogopgeleid. Van de tien woont er nog gentje in Heerenveen. De anderen wonen in de drie Randstedelijke provincies. Ik ken vele ouders in dezelfde positie. Een aantal jaren geleden had u

het Noorden komt, zou Frie met 100.000 tot 150.000 inw, extra groeien. Voor de Randstedelijke verlichting een druppel e-gloeende plaat, voor ons, het F-den, is het een belangrijke bij, aan een evenwichtige en stabiel, bouw van de bevolking. En ku, die die 400.000 mensen nou, niet bergen in Noord-Nederlân-Stel je nou eens voor dat w

volstrekt onvoldoende, het is de prijs niet waard.

De Lelylijn is een lijn die er niet voor gaat zorgen dat er meer werk komt, maar er opnieuw voor zorgt dat het Noorden afhankelijk blijft van het werkaanbod in de Randstad. De bedoeling is immers te zorgen dat werknemers makkelijker in de Randstad kunnen komen.

Er wordt in geen van de stukken waarin de Lelylijn wordt bepleit, gesproken over directe groei van de werkgelegenheid in het Noorden als gevolg van de lijn. Alleen zou er indirect, en veel later, als het Noorden een grotere bevolking krijgt, wonderbaarlijk genoeg blijbaak als gevolg van de Lelylijn, meer werkgelegenheid ontstaan in het Noorden. Hoe dat dan zou gaan gebeuren, blijft een myste-

verbindingen op alle niveaus te verbeteren en zo minder afhankelijk te worden van de Randstad. Zodat jongeren die hier een opleiding genoten hebben, willen blijven, ondernemingen starten waarmee ze hier een inkomen genieten.

Het Noorden moet niet applaudisseren omdat het met de Lelylijn een betere verbinding met de Randstad krijgt en daar een heel hoge prijs voor betalen door verlies aan waardevol landschap en natuur. Nee, het Noorden moet veel meer eisen voor de aantasting van zijn erfgoed. En dat geldt met name voor Friesland, want dat betaalt in dit plan de hoofdprijs.

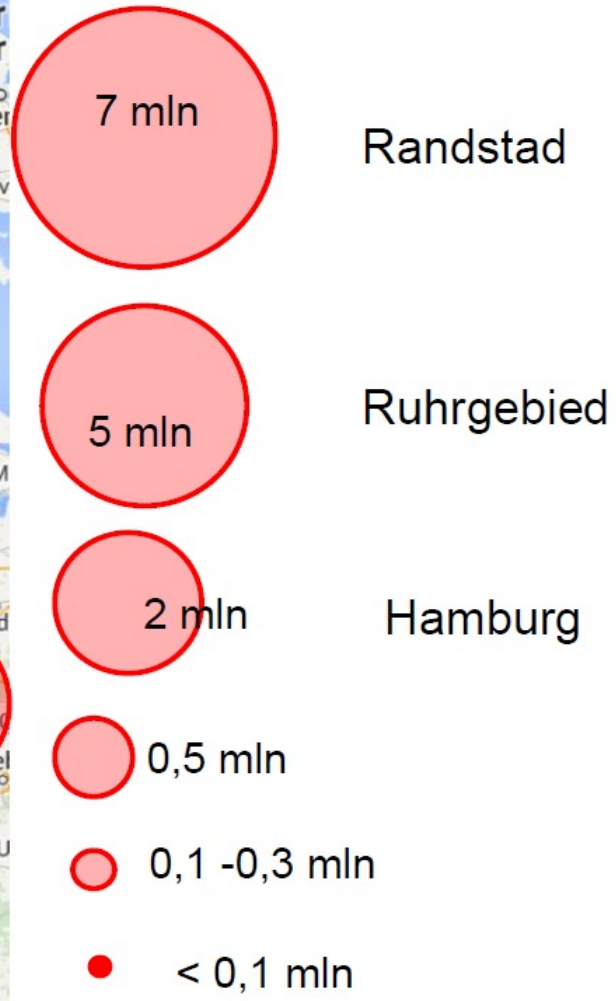
CATHARINUS VAN DER WERF
Leuwarden
Agronoom

De Tsjukemar met op de voorgrond het havenje van Oosterzee. FOTO ARCHIEF LOUJAN DE VRIES

Reageren op het nieuws? ingezonden@lc.nl

Er wonen 15 miljoen mensen binnen 500 km afstand: een hele grote potentiële toeristen markt!

Vrijtijdseconomie kan topsector worden in de regionale economie van het Noorden!

Ook Cultuur is van belang voor de regionale economie en de Brede Welvaart

24 GRONINGEN

GRONINGEN 25

OPENBAAR MUSEUMDEPOT

Boijmans maar dan anders

Het depot van museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam was ontworpen als presentatieplek van het eerder gemaakte schilderij 'Lentiniën' van Vincent van Gogh. Het depot is publiek toegankelijk. Zoiets wil 'Lentiniën'-eigenaar Groninger Museum hier ook...

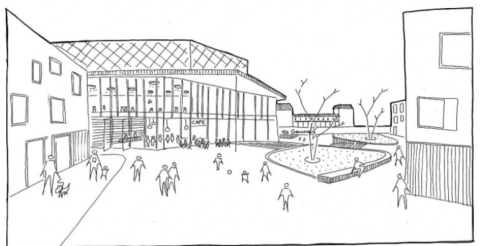
Het moet wel een gigantisch gebouw zijn, als je daarin tienduizenden kunstwerken wilt opslaan. Dat is het dan ook, je woont je al met nóg in het depot van Groninger Museum.

Depot in Hoogkerk als meega-van-gang voor kunst

De gemeente Groningen wil een depot voor kunstwerken bouwen in de Hoogkerk. Het depot is bedoeld voor het opslaan van kunstwerken die niet tentoongesteld kunnen worden. Het depot is ook bedoeld voor het opslaan van kunstwerken die tijdelijk niet tentoongesteld kunnen worden.

20

OPINIE

'De gebied, dat nu nog woerd en ledig is, kan uitgroeien tot een nieuw 'deelcentrum'.

College en gemeenteraad moeten de rijke muziekgeschiedenis van Groningen koesteren en de stad en Noord-Nederland een nieuw muziekgebouw gunnen met alle op de volgens Piter Sipersma en juiste plek: in het stationsgebied.

Stationsgebied ideale locatie voor nieuw muziek-theater

Toon moed Investeer in Nieuwe Poort bij station!!

Stationsgebied ideale locatie voor nieuw muziek-theater

Broeikas voor jong talent en alle muziek-genres

Minstens zo belangrijk is de taal voor klassieke muziek. Men een perfect akkoord blijven de grote internationale namen komen, wat mooi en terecht is, waarom zouden we mensen in het Noorden condescenden wat men zich in andere delen van het land wel gunst. Bovendien zal 'n mooie zaal het plezier, de kwaliteit en de status van het NNO ten goede komen.

BACH MET EEN HEETJE. Het plan van SPOT schetst een nieuw gebouw met allerlei mogelijkheden, een broeikas voor jong talent, voor het NNO, voor alle muziekgenres en kruisbestuiving, voor Bach met een heetje, met een helleblauw en een di, voor liefhebbers van een en Watheid.

GRONINGEN heeft de ambitie te groeien als muziekstad. Groningen

Conclusies

- Beroepsbevolking is vooral praktisch opgeleid, vergrijsst snel, weinig krimp.
- Ook in het Noorden krappe arbeidsmarkt, maar er is ook nog relatief veel onbenut arbeidsaanbod en veel talent blijft hier maar kort; meer migranten?
- Investeer meer in Leven Lang Ontwikkelen en goed werkgeverschap
- Braindrain binnen het Noorden richting Groningen en Leeuwarden
- RUG trekt veel talent aan van buiten het Noorden, maar velen vertrekken een paar jaar na het afstuderen vanwege gebrek aan carrière-perspectief of baan voor de partner: braindrain, schoon export product, gemiste kans?
- We moeten het gaan doen met minder mensen, die per uur meer doen
- Focus niet enkele brede sectoren, maar op sterke (MKB) clusters.
- Zoek creatieve, innovatieve en onorthodoxe oplossingen. Help MKB met automatisering, robotisering, AI, 3D printing bijdragen aan RIS-transities.
- Er is kennis, talent, geld en tevredenheid, maar het kan beter! Lelylijn bijv.
- **Hoe willen we wonen, werken en recreëren in het Noorden in 2050?**

Dank voor uw aandacht

